

KONCEPCJA INTELIGENTNYCH WSI GMINY ZDZIESZOWICE

OPRACOWANIE:

EDU SMART ADELA KOZINA NA ZLECENIE GMINY ZDZIESZOWICE

ZDZIESZOWICE, SIERPIEŃ 2026

PROJEKT KONCEPCJI PRZEZNACZONY DO KONSULTACJI

SPIS TREŚCI

ROZDZIAŁ I.

CHARAKTERYSTYKA OBSZARU ORAZ PARTNERSTWA W RAMACH OPRACOWANIA KONCEPCJI	03
Wstęp	03
Proces partycypacji w opracowaniu koncepcji „inteligentnych wsi” Gminy Zdzeszowice	03
Charakterystyka kluczowych zasobów lokalnych ujętych w koncepcji	04
Sposób uchwalenia i aktualizacji koncepcji	06

ROZDZIAŁ II.

DIAGNOZA OBSZARU	06
Charakterystyka zasobów społecznych obszaru	06
Charakterystyka zasobów finansowych obszaru	11
Charakterystyka zasobów rzeczowych obszaru	12
Charakterystyka zasobów informacyjnych obszaru	14
Charakterystyka zasobów naturalnych obszaru	15
Charakterystyka zasobów instytucjonalnych obszaru	17
Analiza SWOT	18
Identyfikacja najważniejszych problemów	20
Wizja rozwoju obszaru	20
Cele strategiczne	21
Zadania do realizacji w ramach koncepcji	22

ROZDZIAŁ III.

PLAN WŁĄCZENIA SPOŁECZNOŚCI W REALIZACJĘ KONCEPCJI	34
Podsumowanie	37
Załącznik 1 do Koncepcji „Inteligentnych wsi” Gminy Zdzeszowice	38

Przyszłość małych ojczyzn buduje się tam, gdzie mieszkańcy dostrzegają w lokalnym potencjale wspólną wartość i odważnie zamieniają pomysły w działanie

ROZDZIAŁ I. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU ORAZ PARTNERSTWA W RAMACH OPRACOWANIA KONCEPCJI

WSTĘP

Wnioskodawcą zadania jest Gmina Zdzeszowice, realizująca przedsięwzięcie w ramach otwartego konkursu na wybór Grantobiorców nr 1/G/2026 w zakresie „Przygotowania koncepcji Smart Villages (SV)”, realizowanego w ramach projektu grantowego „Inteligentne wsie w Krainie św. Anny 2.0” wdrażanego przez Stowarzyszenie Kraina św. Anny. Obszar koncepcji obejmuje Gminę Zdzeszowice, w tym sołectwa Januszkowice, Jasiona, Krępna, Oleszka (z osadą Dalnie), Rozwadza i Żyrowa.

Opracowanie powstało w ramach eksperckiego prowadzenia przez moderatorkę – Adelę Kozinę, prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą: EDU SMART Adela Kozina – specjalizującą się m.in. w opracowywaniu koncepcji Smart Village oraz prowadzeniu procesów diagnostycznych, konsultacyjnych i partycypacyjnych na potrzeby jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych. Jej powiązanie z obszarem objętym koncepcją wynika z bezpośredniego zaangażowania w cały proces jej opracowania – od analizy dokumentów strategicznych, raportów i danych statystycznych, poprzez przeprowadzenie badań ankietowych, konsultacji społecznych i warsztatów z mieszkańcami, aż po przygotowanie końcowego dokumentu we współpracy z Gminą Zdzeszowice, partnerami projektu oraz przedstawicielami całego obszaru objętego koncepcją.

PROCES PARTYCYPACJI W OPRACOWANIU KONCEPCJI „INTELIAGENTNYCH WSI” GMINY ZDZIESZOWICE

Koncepcja „Inteligentnych Wsi” Gminy Zdzeszowice została opracowana w oparciu o partnerstwo lokalne oraz szeroko rozumianą partycypację społeczną. Proces przygotowania dokumentu miał charakter otwarty i angażował przedstawicieli samorządu, organizacji społecznych, mieszkańców oraz lokalnych liderów, dzięki czemu wypracowane kierunki rozwoju odpowiadają rzeczywistym potrzebom i potencjałowi całego obszaru.

Liderem partnerstwa jest Gmina Zdzeszowice. Partnerami opracowania koncepcji są: Stowarzyszenie „Oleszka – wieś jak z nut”, Stowarzyszenie JASiONA, Stowarzyszenie Odnowy i Rozwoju Wsi w Januszkowicach, Stowarzyszenie „Nasze Dziedzictwo” w Żyrowej, OSP z Jasionej, Januszkowic, Krępnej, Rozwadzy i Żyrowej, LKS Victoria Żyrowa, LKS Górnik Januszkowice, DFK Jasiona, DFK Januszkowice oraz KGW „Melodia Smaku” w Oleszce, które uczestniczyły w opracowaniu Koncepcji oraz zadeklarowały współpracę przy jej wdrażaniu.

Partnerzy od wielu lat prowadzą działalność na rzecz rozwoju lokalnego, realizując przedsięwzięcia społeczne, kulturalne i integracyjne oraz posiadają doświadczenie we współpracy z mieszkańcami i pozyskiwaniu środków zewnętrznych. Ich zaangażowanie zapewniło właściwe przygotowanie koncepcji oraz stworzyło podstawy do jej skutecznego wdrażania.

Proces opracowania dokumentu został przeprowadzony zgodnie z zasadą partycypacji społecznej. Obejmował diagnozę potrzeb mieszkańców z wykorzystaniem badań ankietowych prowadzonych w okresie od 28 maja do 11 czerwca 2026 r., warsztaty diagnostyczno-strategiczne (28 czerwca oraz 17 lipca), konsultacje społeczne, analizę danych zastanych oraz spotkania robocze zespołu opracowującego koncepcję, w tym spotkania online służące bieżącemu uzgadnianiu zapisów dokumentu i kierunków rozwoju. Efektem procesu było wspólne zidentyfikowanie potencjałów i problemów obszaru, opracowanie analizy SWOT, określenie wizji rozwoju, celów strategicznych oraz przedsięwzięć odpowiadających potrzebom mieszkańców obszaru objętego strategią.

Lider partnerstwa, Gmina Zdzeszowice, odpowiadała za organizację i koordynację procesu opracowania dokumentu, zapewnienie sprawnego przebiegu prac oraz współpracy pomiędzy partnerami i mieszkańcami. Partnerzy wnieśli do procesu swoją wiedzę, doświadczenie i znajomość lokalnych uwarunkowań, aktywnie uczestnicząc w identyfikacji potrzeb, problemów i potencjałów rozwojowych, współtworzeniu wizji, celów oraz propozycji przedsięwzięć. Odegrali również istotną rolę w zapewnieniu szerokiej partycypacji społecznej poprzez udział w procesie przedstawicieli różnych środowisk i grup społecznych, zachęcanie mieszkańców do udziału w konsultacjach oraz włączanie ich w wypracowanie kierunków rozwoju. Partnerzy zadeklarowali ponadto współpracę na etapie realizacji, monitorowania i promocji zaplanowanych działań, wzmacniając trwałość lokalnego partnerstwa i odpowiedzialność za rozwój obszaru. Na etapie wdrażania Koncepcji partnerstwo będzie sukcesywnie rozszerzane o kolejne podmioty publiczne, społeczne i gospodarcze. Do współpracy planuje się włączyć w szczególności jednostki organizacyjne Gminy Zdzeszowice, rady osiedli Zdzeszowic, placówki oświatowe, instytucje kultury, parafie i inne kościelne osoby prawne, sołtysów i rady sołeckie, Stowarzyszenie Kraina św. Anny, Nadleśnictwo Strzelce Opolskie, Zespół Opolskich Parków Krajobrazowych, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Powiat Krapkowicki, Samorząd Województwa Opolskiego, lokalnych przedsiębiorców, rolników, gospodarstwa agroturystyczne, uczelnie wyższe, ekspertów, mieszkańców oraz grupy nieformalne.

Potencjał partnerstwa wynika z wieloletniej współpracy samorządu, organizacji społecznych i mieszkańców oraz doświadczenia w realizacji przedsięwzięć finansowanych ze środków krajowych i europejskich, Programu Odnowy Wsi oraz innych inicjatyw rozwojowych. Partnerzy posiadają doświadczenie zarówno w realizacji projektów infrastrukturalnych, jak i społecznych, edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych oraz promujących lokalne dziedzictwo. Potwierdzeniem tego są liczne przedsięwzięcia realizowane na obszarze gminy, obejmujące m.in. wydarzenia integracyjne, działania na rzecz zachowania dziedzictwa wielokulturowego, rozwój infrastruktury społecznej, projekty edukacyjne oraz inicjatywy współfinansowane ze środków zewnętrznych.

Dzięki połączeniu potencjału samorządu, organizacji społecznych, instytucji i mieszkańców możliwe będzie konsekwentne wdrażanie założeń koncepcji oraz budowanie trwałego modelu współpracy na rzecz rozwoju inteligentnych wsi na obszarze Gminy Zdzeszowice.

CHARAKTERYSTYKA KLUCZOWYCH ZASOBÓW LOKALNYCH UJĘTYCH W KONCEPCJI

Koncepcja „Inteligentnych wsi” obejmuje obszar Gminy Zdzeszowice, w tym sześciu miejscowości położonych na terenie Gminy Zdzeszowice: Januszkowice, Jasionę, Krępną, Oleszkę (z osadą Dalnie), Rozwadzę i Żyrową. Łączna powierzchnia obszaru wynosi 57 km². Obszar tworzy spójną przestrzeń funkcjonalną, powiązaną siecią dróg lokalnych i wojewódzkich, w szczególności drogą wojewódzką DW 423, drogami powiatowymi łączącymi wszystkie sołectwa oraz linią kolejową Opole – Kędzierzyn-Koźle. Sprzyja to integracji mieszkańców oraz rozwojowi wspólnych przedsięwzięć społecznych, gospodarczych i turystycznych. Spójność społeczną i kulturową obszaru zapewnia współpraca mieszkańców, organizacji społecznych oraz samorządu.

Łączna liczba mieszkańców objętych Koncepcją „Inteligentnych wsi”, wg stanu na dzień 09.06.2026 wynosi 13 060 osób, w tym Zdzeszowice – 9 240, Januszkowice – 1 005 mieszkańców, Jasiona – 265, Krępna – 676, Oleszka (wraz z osadą Dalnie) – 272, Rozwadza – 808 oraz Żyrowa – 794 mieszkańców. Tym samym obszar spełnia wymogi określone dla koncepcji obejmującej kilka miejscowości, których łączna liczba mieszkańców nie przekracza 20 000 osób.

Podstawę wdrażania Koncepcji „Inteligentnych wsi” stanowią będą następujące lokalne zasoby:

- zasoby przyrodnicze – Park Krajobrazowy Góra Św. Anny, obszary Natura 2000, dolina Odry – Łęg Zdzeszowicki, starorzecza, kompleksy leśne, tereny rolnicze oraz cenne siedliska przyrodnicze;

potencjał ten stwarza warunki do rozwoju turystyki, rekreacji, edukacji ekologicznej i działań na rzecz ochrony środowiska;

- zasoby kulturowe i historyczne – zabytkowe układy rurlistyczne, pałace i parki, kościoły, kapliczki, dziedzictwo kultury śląskiej, tradycje kulinarne, muzyczne i rękodzielnicze oraz bogata historia poszczególnych miejscowości, stanowiące podstawę budowania wspólnej marki obszaru;
- kapitał społeczny – aktywni mieszkańcy, sołtysi, rady sołeckie, jednostki OSP, KGW, NGO, parafie, orkiestra parafialna, grupy nieformalne oraz lokalni liderzy posiadający doświadczenie w realizacji inicjatyw społecznych i pozyskiwaniu środków zewnętrznych;
- zasoby infrastrukturalne – świetlice wiejskie, remizy OSP, obiekty sportowe, place zabaw, boiska, tereny rekreacyjne, infrastruktura drogowa, rowerowa oraz miejsca integracji mieszkańców;
- zasoby gospodarcze – lokalni przedsiębiorcy, gospodarstwa rolne i agroturystyczne, usługi oraz potencjał rozwoju przedsiębiorczości wykorzystującej lokalne zasoby przyrodnicze i kulturowe;
- zasoby instytucjonalne – Gmina Zdzeszowice, jednostki organizacyjne gminy, Stowarzyszenie Kraina św. Anny, szkoły, biblioteka, instytucje kultury oraz inni partnerzy społeczni wspierający realizację przedsięwzięć rozwojowych.

Każda z miejscowości posiada własną tożsamość i unikalne wyróżniki – od tradycji muzycznych Oleszki, przez bogate dziedzictwo pałacowo-parkowe Żyrowej, historię Rozwadzy, aktywność społeczną Krępnej, walory przyrodnicze Januszkowic, po pielgrzymkowy charakter Jasionej. Jednocześnie wszystkie miejscowości łączy wspólne dziedzictwo Górnego Śląska oraz sąsiedztwo Góry Świętej Anny, stanowiącej jeden z najważniejszych elementów budujących rozpoznawalność całego obszaru.

Wdrażanie Koncepcji „Inteligentnych wsi” będzie opierało się na wykorzystaniu powyższych zasobów w sposób zintegrowany, z uwzględnieniem potencjału każdego z sołectw oraz współpracy pomiędzy mieszkańcami, organizacjami społecznymi, samorządem i partnerami zewnętrznymi. Szczególny nacisk zostanie położony na rozwój turystyki i rekreacji, wzmacnianie kapitału społecznego, ochronę dziedzictwa lokalnego oraz tworzenie wspólnej marki obszaru Gminy Zdzeszowice. Istotne jest doświadczenie Gminy Zdzeszowice w realizacji projektów finansowanych ze środków krajowych i europejskich, aktywności lokalnych partnerów oraz gotowości mieszkańców do współdecydowania o kierunkach rozwoju swoich miejscowości.

Rys. 1 Mapa obszaru objętego zasięgiem koncepcji – Gmina Zdzeszowice

Źródło:

<https://wodip.opole.pl/opolszczyzna/gminy/zdzeszowice/historia/historia1.htm> (27.07.2026, godz. 11:45)

Grupę docelową koncepcji stanowią mieszkańcy Gminy Zdzeszowice, w tym sześciu sołectw: Januszkowice, Jasiona, Krępna, Oleszka (z osadą Dalnie), Rozwadza i Żyrowa – niezależnie od wieku i statusu społecznego. Szczególną uwagę poświęcono dzieciom i młodzieży, seniorom, rodzinom, osobom z niepełnosprawnościami oraz osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym i cyfrowym. Odbiorcami działań są również lokalni liderzy, organizacje pozarządowe, jednostki OSP, LKS, KGW, parafie, przedsiębiorcy, rolnicy oraz wszystkie podmioty zaangażowane w rozwój społeczny, gospodarczy i kulturalny obszaru. Realizacja koncepcji ma służyć całej lokalnej wspólnotie poprzez poprawę jakości życia, wzmacnianie kapitału społecznego, ochronę dziedzictwa oraz rozwój nowoczesnych i dostępnych usług oraz przestrzeni publicznych.

SPOSÓB UCHWALENIA I AKTUALIZACJI KONSEPCJI

Koncepcja „Inteligentnych wsi” zostanie przyjęta do realizacji zgodnie z obowiązującymi procedurami Gminy Zdzeszowice. Dokument stanowić będzie podstawę do planowania i realizacji przedsięwzięć rozwojowych oraz ubiegania się o środki zewnętrzne na ich realizację.

Koncepcja ma charakter dokumentu otwartego, co oznacza możliwość jej aktualizacji w przypadku wystąpienia nowych potrzeb mieszkańców, zmiany uwarunkowań społecznych, gospodarczych, środowiskowych lub prawnych albo konieczności dostosowania dokumentu do zmieniających się kierunków rozwoju obszaru. Tryb aktualizacji koncepcji przedstawiono w załączniku 1 do koncepcji.

Przegląd stopnia realizacji Koncepcji „Inteligentnych wsi” rekomenduje się przeprowadzać nie rzadziej niż raz na trzy lata lub każdorazowo w przypadku wystąpienia istotnych zmian mających wpływ na możliwość realizacji celów i przedsięwzięć określonych w dokumencie. Przegląd będzie obejmował ocenę postępu realizacji przedsięwzięć, osiągniętych rezultatów, stopnia zaangażowania partnerów i mieszkańców oraz identyfikację nowych potrzeb rozwojowych, które mogą stanowić podstawę do aktualizacji koncepcji.

ROZDZIAŁ II. DIAGNOZA OBSZARU

Obszar objęty Koncepcją „Inteligentnych wsi” Gminy Zdzeszowice dysponuje zróżnicowanymi zasobami stanowiącymi podstawę jego rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego. Ich właściwe wykorzystanie pozwala budować trwałe partnerstwa, wzmacniać aktywność mieszkańców, rozwijać lokalną przedsiębiorczość, chronić dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe oraz skutecznie odpowiadać na wyzwania wynikające ze zmian demograficznych, społecznych i klimatycznych. Analiza zasobów została opracowana w podziale na zasoby społeczne, finansowe, rzeczowe, informacyjne, naturalne i instytucjonalne. Uwzględnia ona zarówno potencjał wspólny dla całego obszaru, jak i unikalne zasoby poszczególnych sołectw, które stanowią fundament realizacji przedsięwzięć zaplanowanych w Koncepcji „Inteligentnych wsi” oraz budowania wspólnej marki obszaru.

CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW SPOŁECZNYCH OBSZARU

Obszar koncepcji charakteryzuje się wysokim poziomem kapitału społecznego, który stanowi jeden z najważniejszych czynników warunkujących jego rozwój. Tworzą go aktywni mieszkańcy, rozwinięta sieć organizacji społecznych, silne więzi sąsiedzkie oraz bogate dziedzictwo kulturowe i niematerialne.

Na analizowanym obszarze funkcjonuje rozbudowana sieć organizacji społecznych obejmująca jednostki OSP. KGW, organizacje mniejszości niemieckiej, stowarzyszenia, kluby sportowe, orkiestry, zespoły folklorystyczne, grupy parafialne oraz liczne inicjatywy nieformalne. Organizacje te odgrywają

kluczową rolę w organizacji życia społecznego, pozyskiwaniu środków zewnętrznych, realizacji projektów rozwojowych oraz budowaniu partnerstw pomiędzy mieszkańcami, samorządem i organizacjami pozarządowymi.

Silną stroną obszaru jest aktywność lokalnych liderów oraz skuteczna współpraca pomiędzy poszczególnymi sołectwami. Wspólnie organizowane są wydarzenia religijne, sportowe, kulturalne i edukacyjne, które integrują mieszkańców oraz wzmacniają poczucie wspólnoty. Ważną rolę odgrywają parafie, szkoły, świetlice wiejskie oraz jednostki OSP, które od wielu lat pełnią funkcję lokalnych centrów życia społecznego. Wspólnym wyzwaniem pozostaje starzenie się społeczeństwa, odpływ części młodych mieszkańców oraz konieczność angażowania nowych liderów społecznych.

Jednym z najcenniejszych zasobów obszaru pozostaje dziedzictwo niematerialne. W każdej miejscowości zachowały się tradycje śląskie przekazywane z pokolenia na pokolenie – obrzędy ludowe, muzyka, gwara, lokalna kuchnia oraz zwyczaje związane z rokiem liturgicznym i kalendarzem rolniczym. Tradycje te nie mają charakteru wyłącznie historycznego – są nadal żywe i stanowią ważny element współczesnej aktywności mieszkańców.

Dodatkowo, każde z sześciu sołectw wypracowało własną specjalizację społeczną i kulturową. Zróżnicowanie to należy traktować jako jeden z najważniejszych atutów całego obszaru, ponieważ poszczególne miejscowości nie konkurują ze sobą, lecz wzajemnie się uzupełniają, tworząc kompleksową ofertę społeczną, edukacyjną, turystyczną i kulinarną.

Zdzieszowice

Miasto Zdzieszowice stanowi centrum administracyjne, gospodarcze i usługowe gminy, pełniąc funkcję lokalnego ośrodka miejskiego o znaczeniu ponadlokalnym. Jego charakter kształtuje połączenie przemysłu (daje zatrudnienie), usług publicznych (w tym służby zdrowia), kultury i sportu oraz zaplecza społecznego dla mieszkańców Zdzieszowic i otaczających miejscowości. Dysponują wysokim kapitałem społecznym opartym na aktywności mieszkańców, organizacji pozarządowych, klubów sportowych, rad osiedli (Stare Osiedle, Stara Część Miasta, Akacyja–Zielona, Piastów I, Piastów II oraz Kościuszki – Korfatego) oraz instytucji publicznych. Funkcjonują tu liczne stowarzyszenia, kluby sportowe, organizacje senioralne, organizacje i grupy nieformalne działające na rzecz dzieci i młodzieży oraz inicjatywy społeczne i kulturalne (m.in. Komitet Rewitalizacyjny, MKS Ruch Zdzieszowice, MMKS Zdzieszowice, LUKS Azymek, Stowarzyszenie Dolina Odry, Stowarzyszenie Osiedlok, Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych, Zdzieszowickie Stowarzyszenie Tenisa "Smecz Zdzieszowice", Klub Sportowy Masters Zdzieszowice, Fundacja Siedlisko, Fundacja Psie Marzenie, Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Winner”, Stowarzyszenie Miłośników Wychowania Poprzez Sport i Rekreację "Koksownik", GRUPA KAPIJA SPORT, Miejskie Koło PTTK „Łazik”, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Polski Związek Wędkarski oraz Polski Związek Działkowców). Potencjał społeczny wzmacniają także wolontariat, współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi oraz doświadczenie w realizacji projektów finansowanych ze środków krajowych i europejskich.

Januszkowice

Januszkowice są największym sołectwem analizowanego obszaru. Mieszkańcy wykazują dużą zdolność do współpracy, czego efektem są liczne inicjatywy społeczne, inwestycje oraz wydarzenia integrujące lokalną społeczność. Istotną rolę w życiu miejscowości odgrywają jednostka OSP, organizacje społeczne, klub sportowy, organizacje mniejszości niemieckiej oraz aktywni mieszkańcy angażujący się w przygotowanie wydarzeń kulturalnych i rekreacyjnych. Silnym wyróżnikiem Januszkowic jest położenie nad Odrą oraz rozwinięta infrastruktura rekreacyjna, która sprzyja organizacji wydarzeń sportowych, rodzinnych i plenerowych. Miejscowość posiada potencjał do rozwoju turystyki aktywnej, rekreacji wodnej oraz wydarzeń promujących zdrowy styl życia. Walory przyrodnicze harmonijnie łączą się z bogatym życiem społecznym, tworząc atrakcyjne miejsce zarówno

dla mieszkańców, jak i odwiedzających. Ważnym elementem lokalnej tożsamości są śląskie tradycje pielęgnowane podczas obchodów święta św. Marcina, Oktoberfestu, stawiania Maibaumu oraz licznych wydarzeń integracyjnych. Szczególne miejsce zajmują lokalne zwyczaje kulinarne, w tym przygotowywanie rogali św. Marcina według tradycyjnych receptur, a także wykonywanie koron dożynkowych i organizacja wydarzeń promujących kulturę śląską. Tradycje te angażują mieszkańców wszystkich pokoleń i stanowią ważny element budowania lokalnej tożsamości. Na przestrzeni ostatnich lat Januszkowice wypracowały wizerunek miejscowości nowoczesnej, aktywnej i otwartej na rozwój.

Rekomendowany kierunek rozwoju: wzmacnianie funkcji miejscowości jako centrum aktywnego wypoczynku, rekreacji i sportu, wykorzystującego walory Odry i ogólnodostępnych terenów przy jeziorach. Rozwojowi temu powinno towarzyszyć dalsze pielęgnowanie śląskiego dziedzictwa kulturowego, rozwój produktów lokalnych oraz organizacja wydarzeń integrujących mieszkańców.

Produkty lokalne i potencjał marki miejscowości stanowią: rogałe św. Marcina (rogałe Januszkowickie), tradycyjne korony dożynkowe, wydarzenia związane z kulturą śląską, rekreacja nad Odrą, wydarzenia sportowe i rodzinne, aktywna turystyka.

Jasiona

Jasiona jest miejscowością o wyjątkowo silnym kapitale społecznym, którego fundament stanowią wieloletnie tradycje współpracy mieszkańców, aktywność organizacji społecznych oraz silne więzi budowane wokół parafii i OSP. Społeczność wyróżnia się wysokim poziomem zaangażowania w inicjatywy lokalne, umiejętnością współpracy oraz skuteczną organizacją wydarzeń integrujących mieszkańców wszystkich pokoleń. Najważniejszym wyróżnikiem Jasiony jest działalność OSP, która od wielu lat należy do czołówki jednostek w województwie opolskim i w kraju. Liczne sukcesy osiągnięte podczas zawodów pożarniczych na szczeblu wojewódzkim, krajowym i międzynarodowym sprawiły, że Jasiona stała się rozpoznawalnym ośrodkiem strażackim. OSP pełni nie tylko funkcję ratowniczą, ale również wychowawczą i integracyjną, angażując dzieci, młodzież oraz dorosłych w działalność społeczną. Istotną rolę odgrywa Parafia św. Marii Magdaleny, wokół której koncentruje się życie społeczne. Organizowane są uroczystości religijne, wydarzenia kulturalne, inicjatywy charytatywne oraz spotkania integrujące mieszkańców. Szczególne znaczenie posiada odpust ku czci św. Marii Magdaleny.

Jasiona pielęgnuje także lokalne dziedzictwo kulinarne. Charakterystycznym produktem miejscowości są Magdalenki – wypiek nawiązujący do patronki parafii i lokalnych tradycji odpustowych. Produkt ten posiada potencjał do dalszego rozwoju jako rozpoznawalna marka kulinarna miejscowości.

Rekomendowany kierunek rozwoju: wzmacnianie funkcji miejscowości jako ośrodka tradycji strażackich, pielgrzymkowych oraz edukacji obywatelskiej, w tym edukacji dorosłych (cyfrowa, zdrowego stylu życia, aktywnego starzenia się).

Produkty lokalne i potencjał stanowią: Magdalenki, tradycje strażackie, zawody i pokazy pożarnicze, wydarzenia pielgrzymkowe, zajęcia taneczne, edukacja dorosłych, dzieci i młodzieży w zakresie zdrowego stylu życia i bezpieczeństwa.

Krępna

Krępna jest miejscowością o wyjątkowo silnej tożsamości kulturowej, wyróżniającą się bogatym dziedzictwem niematerialnym oraz aktywnością mieszkańców w zakresie ochrony i popularyzacji śląskich tradycji. Kapitał społeczny opiera się na wielopokoleniowej współpracy mieszkańców, działalności organizacji społecznych, OSP oraz osób zaangażowanych w pielęgnowanie lokalnych zwyczajów i historii.

Najbardziej rozpoznawalnym wyróżnikiem Krępczej jest działalność grupy Krampskie Bery oraz kultywowana od pokoleń tradycja Wodzenia Niedźwiedzia, wpisana na Krajową Listę Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego. Obrzęd ten należy do najcenniejszych elementów śląskiego dziedzictwa i angażuje mieszkańców wszystkich pokoleń.

Silnym elementem budującym charakter miejscowości są również lokalne legendy, w szczególności postać Krampskiego Utopca, która może stać się motywem działań edukacyjnych i turystycznych. Aktywność organizacji społecznych oraz mieszkańców przekłada się na organizację wydarzeń integracyjnych, festynów, dożynek i przedsięwzięć promujących kulturę regionu.

Rekomendowany kierunek rozwoju: wzmacnianie funkcji miejscowości jako centrum śląskich tradycji, obrzędów i edukacji regionalnej.

Produkty lokalne i potencjał stanowią: Wodzenie Niedźwiedzia – Krampskie Bery, marka Krampski Utopiec, produkty inspirowane śląskimi legendami, warsztaty folklorystyczne, wydarzenia promujące dziedzictwo niematerialne.

Oleszka

Ma udokumentowaną ponad 700-letnią tradycję wsi pocysterskiej. Jest przykładem miejscowości, która dzięki aktywności mieszkańców i skutecznej współpracy organizacji społecznych zbudowała silną, rozpoznawalną markę lokalną. Potwierdzeniem wysokiego poziomu kapitału społecznego jest zdobycie tytułu „Najpiękniejszej Wsi Województwa Opolskiego 2023” w kategorii Debiut. Mieszkańcy aktywnie angażują się w realizację projektów, wydarzeń oraz inicjatyw służących integracji i promocji miejscowości.

Największym wyróżnikiem Oleszki są wielopokoleniowe tradycje muzyczne rozwijane pod marką „Oleszka – wieś jak z nut”. To właśnie z miejscowości wywodzi się liczne grono muzyków orkiestry parafialnej, a tradycje muzyczne przekazywane są od pokoleń. Ważną rolę odgrywa również zespół folklorystyczny „Spod Buczyny”, Stowarzyszenie „Oleszka – wieś jak z nut” oraz KGW „Melodia Smaku”, które wspólnie organizują wydarzenia integracyjne i promujące lokalne dziedzictwo. Motyw nut stanowi unikalny element tożsamości miejscowości i może być konsekwentnie wykorzystywany w przestrzeni publicznej, oznakowaniu, małej architekturze, ścieżkach edukacyjnych, wydarzeniach oraz identyfikacji wizualnej. W połączeniu z lokalnymi smakami tworzy spójną i łatwo rozpoznawalną markę.

Charakterystycznym produktem Oleszki jest dżem z czereśni, który może stać się produktem flagowym miejscowości. W połączeniu z działalnością KGW „Melodia Smaku” możliwe jest rozwijanie całej linii produktów lokalnych, np. „Konfitura z Nutą Czereśni”, „Czereśniowa Melodia” czy „Słodkie Nuty Oleszki”, nawiązujących do muzycznego charakteru miejscowości.

Rekomendowany kierunek rozwoju: wzmacnianie funkcji miejscowości jako wsi muzyki, folkloru i lokalnych smaków poprzez rozwój wydarzeń muzycznych, warsztatów, produktów regionalnych oraz wykorzystanie motywu nut jako elementu budującego markę Oleszki.

Produkty lokalne i potencjał stanowią: dżem z czereśni, marka „Oleszka – wieś jak z nut”, KGW „Melodia Smaku”, zespół „Spod Buczyny”, koncerty i wydarzenia muzyczne, produkty inspirowane motywem nut.

Rozwadza

Wyróżnia się aktywną społecznością, wysokim poziomem integracji mieszkańców oraz bogatą działalnością organizacji społecznych. Istotną rolę odgrywa OSP, organizacje lokalne oraz mieszkańcy angażujący się w organizację wydarzeń kulturalnych, sportowych i integracyjnych. Ważnym elementem życia społecznego jest również współpraca międzypokoleniowa oraz aktywność seniorów i młodzieży. Historyczny herb Rozwadzy z wizerunkiem lwa z kosą i brzeszczotem piły symbolizuje siłę

lokalnej wspólnoty oraz wielowiekowe tradycje rolnicze i rzemieślnicze miejscowości, które do dziś stanowią ważny element jej tożsamości i dziedzictwa kulturowego.

Szczególne miejsce w lokalnym dziedzictwie zajmuje tradycja wypieku śląskiego kołocza. Organizowany przez lata konkurs wypieku kołocza przyczynił się do zachowania regionalnych receptur i przekazywania umiejętności kolejnym pokoleniom. Rozwodzi pielęgnuje także śląskie zwyczaje, muzykę i lokalne wydarzenia, które integrują mieszkańców oraz wzmacniają poczucie wspólnoty.

Rekomendowany kierunek rozwoju: rozwój oferty turystycznej i edukacyjnej opartej na historii oraz symbolach wsi (herb z lwem), wzmacnianie funkcji miejscowości jako miejsca promującego śląskie tradycje kulinarne, integrację międzypokoleniową oraz edukację regionalną.

Produkty lokalne i potencjał stanowią: śląski kołocz, konkurs wypieku kołocza, tradycyjna kuchnia śląska, warsztaty kulinarne, wydarzenia integracyjne, działania międzypokoleniowe, herb z lwem i kosą i brzeszczotem piły.

Żyrowa

Należy do najbardziej rozpoznawalnych miejscowości obszaru. Wyróżnia się bogatym dziedzictwem historycznym, wysoką aktywnością społeczną oraz doświadczeniem w realizacji przedsięwzięć na rzecz rozwoju lokalnego. Mieszkańcy od wielu lat angażują się w ochronę dziedzictwa kulturowego, integrację społeczności oraz promocję miejscowości, skutecznie pozyskując środki zewnętrzne i realizując liczne projekty. Potwierdzeniem tych działań są sukcesy w Programie Odnowy Wsi, tytuł „Najpiękniejszej Wsi Opolskiej” (2002) oraz wyróżnienie w Europejskim Konkursie Odnowy Wsi ARGE (2004).

Najcenniejszym zasobem Żyrowej jest zespół pałacowo-parkowy oraz historia rodu von Gaschin, które od wieków kształtują tożsamość miejscowości. Dziedzictwo to popularyzowane jest poprzez wydarzenia historyczne, publikacje regionalne i działania edukacyjne. Szczególną rolę od 25 lat odgrywa Stowarzyszenie „Nasze Dziedzictwo”, dokumentujące historię miejscowości, wydające publikacje oraz organizujące spotkania i inicjatywy służące zachowaniu lokalnej pamięci.

Istotnym zasobem społecznym jest LKS Victoria Żyrowa, nieprzerwanie działający od 1919 roku. Awans do IV ligi w 2026 roku potwierdza znaczenie klubu jako ambasadora miejscowości oraz ważnego ośrodka integracji i aktywności mieszkańców.

Żyrowa posiada bogatą ofertę wydarzeń kulturalnych i integracyjnych. Należą do nich m.in. Święto Chleba, kolędowanie „po śląsku” organizowane od ponad 30 lat, koncert Młodzieżowej Orkiestry Dętej z Leśnicy w pałacu, Oktoberfest oraz Jagodowe Fest – sąsiedzkie spotkanie mieszkańców ulicy Jagodowej organizowane od 10 lat.

Ważnym elementem życia społecznego jest działalność szkoły, która prowadzi działania z zakresu edukacji regionalnej - uczniowie uczestniczą w konkursach gwary śląskiej, w tym „Ze Śląskiem na Ty” oraz „Śląskie Beranie”, w których uzyskują nagrody.

Mocną stroną Żyrowej jest umiejętne łączenie ochrony dziedzictwa z nowoczesnym podejściem do rozwoju. Współpraca mieszkańców, organizacji społecznych i instytucji sprzyja realizacji projektów oraz budowaniu rozpoznawalnej marki miejscowości. Bogaty dorobek publikacyjny i historyczny stwarza warunki do dalszego rozwoju turystyki kulturowej, edukacji regionalnej oraz wydarzeń wykorzystujących lokalne dziedzictwo.

Rekomendowany kierunek rozwoju: wzmacnianie funkcji miejscowości jako centrum dziedzictwa historycznego, edukacji regionalnej, turystyki kulturowej i sportu z wykorzystaniem potencjału historii rodu von Gaschin, lokalnych tradycji, aktywności mieszkańców oraz LKS Victoria Żyrowa.

Produkty lokalne i potencjał: Święto Chleba, tradycyjny chleb i wypieki, zespół pałacowo-parkowy, historia rodu von Gaschin, publikacje regionalne, działalność Stowarzyszenia „Nasze Dziedzictwo”,

wydarzenia historyczne i edukacyjne, szlaki i spacer historyczne oraz symbole miejscowości – herb Żyrowej, herb rodu von Gaschin i herb rodu von Francken-Sierstorpff.

Rekomenduje się dla obszaru koncepcji rozwój wspólnej marki obszaru opartej na aktywnych społecznościach, lokalnych produktach, historii, muzyce, kulinariach i śląskich tradycjach, przy jednoczesnym zachowaniu indywidualnego charakteru każdej miejscowości.

CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW FINANSOWYCH OBSZARU

Obszar objęty Koncepcją „Inteligentnych wsi” dysponuje zróżnicowanymi źródłami finansowania rozwoju lokalnego, które w ostatnich latach umożliwiły systematyczną poprawę jakości życia mieszkańców oraz rozwój infrastruktury społecznej, rekreacyjnej i technicznej. Podstawowym źródłem finansowania przedsięwzięć we wszystkich sześciu sołectwach jest coroczny Fundusz Sołecki, uzupełniany środkami własnymi Gminy Zdzeszowice. Dzięki tym środkom realizowane są przede wszystkim inwestycje odpowiadające na bieżące potrzeby mieszkańców, obejmujące modernizację budynków użyteczności publicznej, rozwój terenów rekreacyjnych, poprawę bezpieczeństwa oraz doposażanie obiektów służących integracji społecznej.

Istotnym uzupełnieniem finansowania są środki zewnętrzne pozyskiwane z programów regionalnych i krajowych, w szczególności z Marszałkowskiej Inicjatywy Sołeckiej, środków Samorządu Województwa Opolskiego, Powiatu Krapkowickiego, Wojewódzkiego i Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, programów ministerialnych oraz konkursów grantowych. Ważnym źródłem wsparcia pozostają również sponsorzy prywatni, lokalni przedsiębiorcy oraz organizacje pozarządowe aktywnie angażujące się w rozwój swoich miejscowości.

Znaczącym potencjałem całego obszaru jest aktywność jednostek OSP, stowarzyszeń, klubów sportowych, KGW oraz innych organizacji społecznych, które skutecznie aplikują o środki zewnętrzne i realizują projekty służące mieszkańcom. Jednocześnie we wszystkich sołectwach wskazywana jest potrzeba zwiększenia pozyskiwania funduszy europejskich oraz środków na większe inwestycje infrastrukturalne, w szczególności dotyczące dróg, chodników, ścieżek pieszo-rowerowych, oświetlenia oraz rozwoju infrastruktury rekreacyjnej.

Na tle całego obszaru szczególnie wyróżniają się Żyrowa i Oleszka, które dzięki aktywności organizacji pozarządowych na swoim terenie i lokalnych liderów najsukuteczniej pozyskują środki zewnętrzne z różnorodnych (pozagminnych) programów krajowych i regionalnych. Równoległa aktywność kilku podmiotów sprawia, że miejscowości te posiadają największy potencjał projektowy spośród analizowanych sołectw i stanowi przykład dobrych praktyk w zakresie pozyskiwania funduszy zewnętrznych.

W latach 2023–2025 środki finansowe były przeznaczane przede wszystkim na rozwój infrastruktury społecznej, poprawę bezpieczeństwa, modernizację obiektów użyteczności publicznej oraz tworzenie atrakcyjnych przestrzeni rekreacyjnych. Najważniejsze przedsięwzięcia zaprezentowano poniżej.

Zdzeszowice: rewitalizacja Parku Miejskiego, rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i drogowej, wdrożenie systemów cyfrowych (GIS i zdalny odczyt wodomierzy), modernizacja obiektów publicznych oraz inwestycje poprawiające jakość życia mieszkańców i odporność na zmiany klimatu.

Januszkowice: modernizacja i doposażenie budynku wielofunkcyjnego, zakup wyposażenia kuchni, mebli i klimatyzatora, zagospodarowanie terenu wokół budynku wielofunkcyjnego, zakup traktorka koszącego, zakup bramek na stadion sportowy, remont parkietu sali wielofunkcyjnej, zakup ławek i stołów przy ścieżce dydaktycznej oraz zakup mebla ogrodowego na plac zabaw w ramach Marszałkowskiej Inicjatywy Sołeckiej.

Jasiona: wykonanie przyłącza gazowego i ogrzewania w remizie OSP, zakup piecyków gazowych w ramach Marszałkowskiej Inicjatywy Sołeckiej, wyposażenie sali spotkań OSP, zakup roślin i wykonanie nasadzeń, realizacja warsztatów upcyklingowych w ramach programu „Działaj Lokalnie”, termomodernizacja budynku OSP.

Krępna: wyposażenie budynku wielofunkcyjnego, budowa altany rekreacyjnej, zagospodarowanie terenu za boiskiem wraz ze ścieżką spacerowo-edukacyjną, doposażenie placu zabaw, zakup defibrylatora AED, doposażenie OSP, organizacja wydarzeń społecznych i dożynek przy wsparciu środków zewnętrznych.

Oleszka: zakup wyposażenia do organizacji imprez plenerowych, budowa parkingu rowerowego, remont odstojnika kanalizacji deszczowej, remont murków i studni na placu rekreacyjnym, rewitalizacja terenu rekreacyjnego przy zbiorniku wodnym, budowa wiaty rekreacyjnej, nowe palisady i kostka przy wiacie, rewitalizacja skweru przy transformatorze, rewitalizacja skweru z tablicą upamiętniającą tytuł „Najpiękniejsza wieś opolska”, wykonanie 3 szt. murali, GIGA ławki, elementów muzycznych na terenie sołectwa (gitary, nuty), rewitalizacja kaplicy NMP.

Rozwadza: modernizacja i wyposażenie remizy OSP, remont dachu remizy, remont pomieszczeń kuchennych, zagospodarowanie działki przy ul. Szkolnej, przygotowanie dokumentacji oświetlenia ulicznego, rozbudowa i doposażenie placu zabaw, przebudowa dawnego budynku szkoły na mieszkania komunalne, nowy samochód ratowniczo - gaśniczy dla OSP Rozwadza oraz doposażenie w sprzęt, montaż nowego oświetlenia ulicznego, pozyskano dofinansowanie do budowy boiska sportowego typu „Orlik”, którego rozpoczęcie realizacji planowane jest w bieżącym roku.

Żyrowa: remont wieży i zaplecza remizy OSP, utwardzenie terenu wokół remizy, zadaszenie trybun oraz montaż barierek ochronnych przy boisku, zakup defibrylatora AED dla OSP, realizacja projektów edukacyjnych, sportowych i społecznych przez Stowarzyszenie „Nasze Dziedzictwo”, LKS Victoria Żyrowa oraz Publiczne Przedszkole, doposażenie infrastruktury społecznej i edukacyjnej dzięki środkom zewnętrznymi.

Przeprowadzona analiza wskazuje, że podmioty działające na obszarze Gminy Zdzeszowice posiadają doświadczenie w realizacji lokalnych przedsięwzięć oraz efektywnie wykorzystują Fundusz Sołecki jako podstawowy instrument rozwoju. Jednocześnie potencjał obszaru może zostać znacząco wzmocniony poprzez szersze wykorzystanie funduszy europejskich i krajowych, rozwój partnerstw międzysołeckich oraz wykorzystanie doświadczenia najbardziej aktywnych miejscowości, przede wszystkim Żyrowej i Oleszki, które wyróżniają się najwyższą skutecznością w pozyskiwaniu środków zewnętrznych oraz Rozwadzy, posiadającej duże doświadczenie w realizacji projektów i współpracy z partnerami zewnętrznymi.

CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW RZECZOWYCH OBSZARU

Obszar objęty strategią dysponuje dobrze rozwiniętymi zasobami rzeczowymi, obejmującymi infrastrukturę techniczną, społeczną oraz bogate dziedzictwo materialne. Wszystkie sołectwa posiadają dostęp do podstawowych sieci infrastrukturalnych, takich jak wodociągi, kanalizacja (z nielicznymi brakami), sieć gazowa oraz Internet, w tym światłowodowy. Na terenie sołectw funkcjonują jednostki OSP, place zabaw (choć wskazywana jest potrzeba ich modernizacji i doposażenia), miejsca spotkań mieszkańców (za wyjątkiem Oleszki) oraz obiekty służące organizacji wydarzeń lokalnych. Jednocześnie we wszystkich miejscowościach wskazywana jest potrzeba modernizacji dróg i chodników, rozbudowy infrastruktury pieszo-rowerowej, poprawy oświetlenia ulicznego, zwiększenia dostępności transportu publicznego oraz dostosowania obiektów publicznych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Istotnym zasobem całego obszaru jest również bogate dziedzictwo kulturowe, obejmujące zabytkowe kościoły, kapliczki, krzyże przydrożne, historyczne

budynki oraz miejsca pamięci, które stanowią ważny element tożsamości lokalnej i potencjał rozwoju turystyki kulturowej.

Wyróżniki poszczególnych miejscowości przedstawiono poniżej.

Zdzieszowice: zasoby rzeczowe miasta obejmują kościół pw. św. Antoniego oraz historyczny kościół filialny (będący częścią budynku Urzędu Miasta), kapliczkę-dzwonnicę oraz cenne obiekty dziedzictwa przemysłowego dawnej Koksowni Zdzieszowice. Do dyspozycji mieszkańców pozostają m.in. boisko, hala sportowa, kino, kąpielisko, korty tenisowe, basen w PSP nr 3, prom „Józef” nad Odrą. Istotnym potencjałem miasta jest również dostęp do kolei, infrastruktura techniczna i komunalna obejmująca sieci wodociągowe, kanalizacyjne, gazowe, elektroenergetyczne i telekomunikacyjne, układ drogowy, infrastrukturę pieszo-rowerową oraz obiekty i urządzenia służące mieszkańcom, gospodarce i rozwojowi miasta.

Januszkowice: rozwinięta infrastruktura techniczna z pełnym dostępem do podstawowych mediów, ścieżka dydaktyczna wokół Jeziora Dużego z potencjałem dalszej rozbudowy, dwa place zabaw oraz teren do rozwoju rekreacji, aktywna jednostka OSP, ścieżka pieszo – rowerowa wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 423.

Zabytki i obiekty historyczne: kościół pw. św. Błażeja (1934–1936), kaplica-dzwonnica pw. Matki Boskiej Niepokalanego Poczęcia (1927), kaplica św. Barbary, kaplica-dzwonnica NMP w Wielmierzowicach, figura św. Jana Nepomucena (1756), stara remiza OSP, zabytkowa rzeźnia, pomnik 800-lecia Januszkowic, liczne krzyże przydrożne, domek śluzowego.

Jasiona: częściowe położenie w Parku Krajobrazowym Góra Świętej Anny jak i w jego otulinie, przebieg czerwonego szlaku turystycznego na Górę Świętej Anny, aktywna OSP z dwoma samochodami pożarniczymi, wyposażenie Stowarzyszenia JASIONA wykorzystywane podczas wydarzeń lokalnych, potrzeba budowy parkingów i infrastruktury rowerowej.

Zabytki i obiekty historyczne: kościół pw. św. Marii Magdaleny, zabytkowa plebania, kapliczka św. Teresy, kapliczka Matki Boskiej Częstochowskiej, krzyże przydrożne, cmentarz przykościelny, cmentarz parafialny, tablica upamiętniająca ofiary wojen.

Krępna: pełna infrastruktura komunalna, planowana ścieżka dydaktyczna wzdłuż potoku Krępna, potencjał dawnego budynku szkoły do nowych funkcji społecznych, potrzeba rozwoju infrastruktury rekreacyjnej.

Zabytki i obiekty historyczne: kapliczka św. Piotra i Pawła (1886), figura św. Floriana, zabytkowa sikawka konna OSP, pomnik ofiar I i II wojny światowej, krzyż przy ul. Zdzieszowickiej, krzyż przy ul. Jasiońskiej, krzyż przy ul. Stawowej, kapliczka św. Rocha, śluza na Odrze, zabytkowa kłapa przeciwpowodziowa, dawny budynek szkoły podstawowej.

Oleszka: spokojny, dobrze zachowany krajobraz wiejski, korzystne położenie na terenie Parku Krajobrazowego Góra Świętej Anny, potencjał do rozwoju turystyki i rekreacji, potrzeba dalszej modernizacji infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Atrakcje turystyczne to Gra terenowa „Oleszka - dźwiękami poznana”, murale i GIGA ławka.

Zabytki i obiekty historyczne: historyczny układ ruralistyczny miejscowości, kaplica Nawiedzenia NMP oraz przydrożne kapliczki i krzyże, historyczne zabudowania wiejskie, miejsca pamięci związane z historią miejscowości.

Rozwadza: najlepiej rozwinięta infrastruktura społeczna, nowoczesny budynek OSP pełniący funkcję centrum społecznego, jeden z najlepiej wyposażonych placów zabaw w gminie, planowana budowa kompleksu sportowego „Orlik”, bardzo dobrze wyposażona jednostka OSP, duży teren przeznaczony pod wydarzenia plenerowe.

Zabytki i obiekty historyczne: zabytkowy kościół ewangelicki, ruiny pałacu z parkiem, dawna szkoła, historyczna remiza OSP, zabytkowe domy przy ul. Korfanteo, kapliczka św. Jana Nepomucena, krzyże przydrożne z lat 1870, 1893, 1905 i 1935, krzyż misyjny przy kościele.

Żyrowa: zespół pałacowo-parkowy o znaczeniu ponadlokalnym, aktywna jednostka OSP KSRR z bardzo dobrym wyposażeniem, klub sportowy LKS Victoria, dwa miejsca spotkań mieszkańców (budynek OSP i LKS), potencjał turystyczny i kulturowy, potrzeba modernizacji infrastruktury społecznej oraz likwidacji barier architektonicznych.

Zabytki i obiekty historyczne: neobarokowy pałac ze zrewitalizowanym kompleksem parkowym, ponad 700-letni pocysterski kościół pw. Św. Mikołaja, budynek szkoły wzniesiony przez habiego Johanna von Francken-Sierstorff, wraz z Izbą Regionalną utworzoną w 1988 r. oraz przedszkole wybudowane w 1929 r. z inicjatywy ostatniej właścicielki pałacu – hrabiny Elisabeth von Francken-Sierstorff, historyczne kapliczki i krzyże, zabytkowe budynki folwarczne, miejsca pamięci, pomnik Kozy, mobilny eksponat Izby Regionalnej – wózek i beczka do wożenia wody pitnej w latach 1800-1972 z kapliczki Studzionki do domostw mieszczących się na tzw. Końcu, pozostałe obiekty opisane w przewodniku „Perełki Żyrowej”.

CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW INFORMACYJNYCH OBSZARU

Jednym z istotnych potencjałów obszaru smart village jest dobrze rozwinięty system komunikacji lokalnej oraz bogate zasoby dokumentujące historię, dziedzictwo wielokulturowe i przyrodnicze poszczególnych miejscowości. Analizowany obszar dysponuje zróżnicowanymi kanałami przekazywania informacji, obejmującymi zarówno nowoczesne narzędzia cyfrowe, jak i tradycyjne formy komunikacji, dzięki czemu możliwe jest skuteczne docieranie do różnych grup mieszkańców.

Podstawowym narzędziem komunikacji we wszystkich sołectwach są profile w mediach społecznościowych (głównie FB), grupy mieszkańców w komunikatorze WhatsApp oraz tablice ogłoszeń zlokalizowane przy świetlicach, remizach OSP, kościołach i innych obiektach użyteczności publicznej. W wielu miejscowościach ważną rolę nadal odgrywają ogłoszenia parafialne oraz bezpośrednie relacje społeczne, które na terenach wiejskich pozostają jednym z najskuteczniejszych sposobów przekazywania informacji. Oleszka i Żyrowa posiadają strony www sołectwa, dodatkowo w Oleszce funkcjonuje internetowy system zgłaszania problemów mieszkańców oraz rozwiązania oparte na kodach QR. Zasoby informacyjne Zdzeszowice obejmują oficjalną stronę internetową Gminy Zdzeszowice, Biuletyn Informacji Publicznej, aplikację mobilną „Gmina Zdzeszowice”, profile gminy i jednostek organizacyjnych w mediach społecznościowych oraz kanały komunikacji prowadzone przez wybrane organizacje społeczne i instytucje, wspierające przepływ informacji do mieszkańców.

Na szczególną uwagę zasługują zasoby wiedzy o regionie. Najważniejsze wskazano poniżej:

1. Jerzy Szołtysek, „Wielka Monografia Historyczna Ziemi Zdzeszowickiej” - opisująca historię wszystkich sołectw gminy od średniowiecza po współczesność, 2007
2. Jerzy Szołtysek, „Wielka monografia parafii p.w. św. Marii Magdaleny w Jasionej (1436-2011)”, wydana w 2011 z okazji 100-lecia kościoła parafialnego w Jasionej
3. „Gmina Zdzeszowice. Przewodnik” wydany przez Urząd Miejski w 2013 r., prezentujący walory przyrodnicze, kulturowe i turystyczne wszystkich miejscowości gminy
4. Jerzy Szołtysek, „Siedem wieków. Kalendarium historii Żyrowej, Oleszki, Parafii Jasiona i Sanktuarium na Górze Świętej Anny”, 2022
5. Dorota Kotusz, Bronisław Gołąbek „Zarys dziejów sołectwa Januszkowice w Krainie Św. Anny”, 2012
6. Helena Kury, Janina Czapska, „Januszkowice. Zarys historyczny. Inwentaryzacja zasobów kultury materialnej”, 2002
7. Kraina brzoź i srebrzystych jezior. Koncepcja zagospodarowania terenu o charakterze reprezentacyjno-wypoczynkowym w centrum wsi, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu, 2008

8. Danuta Dawiec, Irena Sobala „Januszkowice – moja mała ojczyzna. Ścieżka dydaktyczna, 2006
9. Gabriela Gawenda, praca mgr napisana pod kierunkiem prof. Dr hab. Stanisława Sławomira Niciejki „Historia parafii i kościoła pw. św. Błażeja w Januszkowicach”, 2008
10. Regina Kalla – Szulc, „Krępna: zarys dziejów miejscowości”, 2002
11. Pod red. Helgi Bieniury przy współpracy Marii Lepich i Beaty Wielgosik, „Perełki Żyrowej. Ilustrowany przewodnik z mapą”, 2024
12. Marek Kosek, „Mniej znana historia Żyrowej”, 2026
13. „Sąsiedzi. Od narodzin aż po śmierć. Fotografie Franciszka Lepicha z Oleszki”, wystawa w Muzeum Wsi Opolskiej, 2021
14. Red. Klaudia Kluczniok, Ewa Maria Piłat, Tina Juchniewicz „Przewodnik. Poznaj Krainę św. Anny”, 2015
15. Publikacje poświęcone historii pałacu i zespołu parkowego, jak np. „Pałac w Żyrowej. Schloss Zyrowa”, autorstwa Marka Gaworskiego, 2022

W skali całego obszaru zgromadzone publikacje, opracowania naukowe, monografie, przewodniki, mapy oraz cyfrowe zasoby historyczne stanowią wyjątkowy kapitał wiedzy, który może zostać wykorzystany do stworzenia wspólnego cyfrowego archiwum dziedzictwa, zintegrowanego systemu informacji turystycznej, platformy prezentującej lokalne publikacje oraz jednolitej marki promocyjnej smart village. Takie działania pozwolą nie tylko zachować lokalną tożsamość, ale również zwiększyć atrakcyjność turystyczną i edukacyjną całego obszaru.

Znaczącym zasobem informacyjnym są również dokumenty planistyczne gminy, w szczególności Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, wskazujące potencjał turystyczny Januszkowic, Krępnej, Żyrowej, Oleszki i Rozwodzi oraz rolę Góry Świętej Anny jako najważniejszego elementu budującego markę całego obszaru. Studium wskazuje rozwój turystyki, szlaków pieszych i rowerowych oraz wykorzystanie dziedzictwa wielokulturowego jako jeden z głównych kierunków rozwoju gminy.

Wspólnym wyzwaniem dla wszystkich miejscowości pozostaje zróżnicowany poziom kompetencji cyfrowych mieszkańców. Dotyczy to przede wszystkim części seniorów, którzy rzadziej korzystają z internetu i komunikatorów. Oznacza to potrzebę organizowania szkoleń rozwijających kompetencje cyfrowe oraz dalszego utrzymywania tradycyjnych kanałów komunikacji równoległe z rozwiązaniami elektronicznymi.

CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW NATURALNYCH OBSZARU

Obszar Gminy Zdzieszowice wyróżnia się ponadprzeciętnymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi, stanowiącymi jeden z najważniejszych potencjałów rozwojowych całego obszaru. O jego wyjątkowości decyduje przede wszystkim bezpośrednie sąsiedztwo Parku Krajobrazowego Góra Świętej Anny, obejmującego również Rezerwat Przyrody „Lesisko”, obszar Natura 2000 „Góra Świętej Anny” oraz Geopark Krajowy Góra Świętej Anny. To jeden z najcenniejszych przyrodniczo i geologicznie obszarów województwa opolskiego.

Wspólnym elementem środowiska naturalnego są rozległe kompleksy leśne, dolina Odry wraz z terenami zalewowymi, starorzeczami i źródłiskami, liczne stawy oraz zbiorniki wodne powstałe po eksploatacji kruszywa. W krajobrazie dominują lasy bukowe, dębowe, sosnowe i grądowe, zadrzewienia śródpolne, łąki oraz tereny rolnicze. Obszar wyróżnia bogata flora i fauna, obejmująca m.in. buki, dęby, lipy, jesiony, klony, olchy i sosny, a także liczne gatunki roślin chronionych, takie jak śnieżyczka przebiśnieg, cebulica syberyjska, śniedek zwisły, barwinek pospolity czy wawrzynek wilcze tyko. Cennym elementem są również murawy kserotermiczne oraz lessowe i krasowe wąwozy charakterystyczne dla Garbu Chełmskiego.

Dużą wartość przyrodniczą stanowią siedliska wielu gatunków zwierząt. Występują tu bobry europejskie, sarny, zające, bażanty, płazy związane ze stawami i starorzeczami oraz liczne gatunki ptaków, m.in. dudek, derkacz, ortolan, zimorodek, pliszka górska, dzięcioł czarny, średni i zielonosiwy, a także ptaki drapieżne – jastrząb, krogulec, pustułka i kobuz. Stare drzewostany stanowią również ważne siedliska nietoperzy. Istotnym zasobem są także pomniki przyrody oraz obiekty geologiczne. Na obszarze występują pomnikowe dęby, klony, lipy i buki, zabytkowe parki dworskie, źródła, odsłonięcia wapieni triasowych i piaskowców karbońskich, a także Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 333 „Opole–Zawadzkie”, stanowiący jedno z najważniejszych ujęć wód podziemnych regionu.

Mieszkańcy prowadzą segregację odpadów, coraz częściej wykorzystują odnawialne źródła energii oraz rozwiązania służące retencji wód opadowych. Jednocześnie obszar wymaga dalszego rozwoju zielonej infrastruktury, ścieżek edukacyjnych, działań na rzecz ochrony bioróżnorodności oraz zwiększania retencji. Do najważniejszych wyzwań należą skutki zmian klimatu, przede wszystkim susze i zagrożenie powodziowe związane z doliną Odry, konieczność utrzymania cieków wodnych i wałów przeciwpowodziowych, a także ograniczanie lokalnych źródeł zanieczyszczeń oraz rewitalizacja wybranych terenów zielonych.

Zdzieszowice wyróżnia położenie między doliną Odry (Łęg Zdzieszowicki, wały nad Odrą) a Górą św. Anny, zapewniające dostęp do terenów nadrzecznych i korytarza ekologicznego o znaczeniu regionalnym. Istotnym zasobem są Park Miejski, tereny zieleni urządzonej, akwen Staropolanka oraz rozwinięta sieć terenów rekreacyjnych i ciągów pieszo-rowerowych, tworzących przestrzeń do aktywnego wypoczynku mieszkańców.

Januszkowice posiadają największy kompleks jezior (stanowią własność prywatną) i stawów poeksploatacyjnych w gminie będących siedliskiem ptaków wodnych, płazów i bobrów. Pełni ważną funkcję rekreacyjną i turystyczną, a jej atutem jest również ścieżka dydaktyczna oraz rozwijająca się infrastruktura wypoczynkowa.

Jasiona – jej nazwa pochodzi od nazwy drzewa – jesionu. Wieś posiada cenne zasoby leśne związane z Lasem Jasiońskim, źródła Zdratynie, aleję cisową, atrakcyjne krajobrazowo otoczenie z widokiem na Górę Świętej Anny oraz bocianie gniazdo będące inspiracją do realizacji projektów przyrodniczych. Znajdują się tu stawy hodowlane karpia (własność prywatna). Wieś wyróżnia spokojny, rolniczo-leśny charakter oraz potencjał do rozwoju edukacji ekologicznej i turystyki przyrodniczej.

Krępna - jedna z legend głosi, że wieś swą nazwę wywodzi od suchej wyniosłości nad bagnami. Wyróżnia się obecnością źródeł Forele, siedlisk bobrów, pomnikowego dębu oraz stawów pożwirowych wykorzystywanych przez Polski Związek Wędkarski. Atutem miejscowości jest także elektrownia wodna oraz potencjał związany z rewitalizacją dawnego stawu, który może ponownie stać się ważnym miejscem rekreacji i edukacji ekologicznej.

Oleszka wyróżnia się położeniem na terenie Parku Krajobrazowego Góra Świętej Anny, atrakcyjnymi punktami widokowymi na Górę Świętej Anny, dolinę Odry i Góry Opawskie, cennymi krajobrazami rolniczymi oraz zachowanymi terenami zielonymi. Potencjał miejscowości związany jest z ochroną bioróżnorodności (m.in. starymi odmianami czereśni), rozwojem rekreacji oraz wykorzystaniem walorów przyrodniczych i krajobrazowych w budowaniu oferty turystycznej.

Rozwadza wyróżnia się rozległymi kompleksami leśnymi – Lasem Jasiońskim i Żyrowskim (choć te nie leżą na terenie Rozwadzy, to stanowią istotny element kultury i historii), zabytkowym parkiem przypałacowym, stawami hodowlanymi oraz atrakcyjnymi punktami widokowymi na Górę Świętej Anny, dolinę Odry i Góry Opawskie. Potencjał miejscowości wzmacnia rozwinięta infrastruktura rekreacyjna oraz możliwości rozwoju turystyki aktywnej.

Żyrowa stanowi najcenniejszy przyrodniczo obszar spośród wszystkich analizowanych miejscowości. Wyróżnia się położeniem w granicach Parku Krajobrazowego Góra Świętej Anny, rezerwatu „Lesisko”,

obszaru Natura 2000 oraz Geoparku Krajowego. Znajdują się tu unikatowe buczyny, lessowe i krasowe wąwozy, odsłonięcia geologiczne, zabytkowy park pałacowy z licznymi pomnikowymi drzewami oraz bogata flora i fauna. W centrum wsi rośnie „dąb cesarski” z 1911 r. upamiętniający wizytę cesarza Wilhelma II. We wsi znajduje się zbiornik przeciwpożarowy z potencjałem rekreacyjno-przyrodniczym.

CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW INSTYTUCJONALNYCH OBSZARU

Obszar objęty Koncepcją „Inteligentnych wsi” tworzy obszar Gminy Zdzeszowice z sześcioma sołectwami o zróżnicowanym potencjale instytucjonalnym, które wzajemnie się uzupełniają. Pomimo różnic w liczbie funkcjonujących instytucji, wszystkie miejscowości dysponują aktywnym kapitałem społecznym oraz mieszkańcami gotowymi do współpracy na rzecz rozwoju lokalnego. Fundamentem funkcjonowania społeczności są przede wszystkim OSP, parafie, organizacje pozarządowe, rady sołecka, KGW, kluby sportowe, szkoły oraz nieformalne grupy mieszkańców. Istotnym partnerem dla większości inicjatyw pozostaje Gmina Zdzeszowice, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji, jednostki oświatowe oraz Lokalna Grupa Działania Kraina św. Anny.

Na całym obszarze widoczna jest rozwijająca się współpraca między organizacjami społecznymi, instytucjami publicznymi oraz mieszkańcami. Coraz częściej realizowane są wspólne przedsięwzięcia integracyjne, edukacyjne, kulturalne i ekologiczne, angażujące różne grupy wiekowe. Współpraca ta sprzyja budowaniu kapitału społecznego, wzmacnia lokalną tożsamość oraz zwiększa zdolność społeczności do podejmowania inicjatyw rozwojowych.

Znaczącym atutem obszaru jest doświadczenie w organizacji wydarzeń lokalnych i przedsięwzięć edukacyjnych, działań charytatywnych oraz projektów finansowanych ze środków zewnętrznych. W wielu miejscowościach rozwija się współpraca z organizacjami spoza gminy oraz udział w programach wspierających rozwój obszarów wiejskich. Jednocześnie zauważalne są wyzwania związane z ograniczoną liczbą osób aktywnie angażujących się w działalność społeczną oraz nierównomiernym rozmieszczeniem instytucji publicznych pomiędzy poszczególnymi sołectwami. W części miejscowości mieszkańcy korzystają z infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej i opiekuńczej zlokalizowanej w sąsiednich miejscowościach.

Poszczególne miejscowości posiadają jednak własne, charakterystyczne zasoby instytucjonalne, które wzmacniają potencjał całego obszaru.

Zdzeszowice – zasoby instytucjonalne tworzą Urząd Miejski w Zdzeszowicach, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Komisariat Policji oraz jednostki organizacyjne Gminy Zdzeszowice, zapewniające mieszkańcom dostęp do usług publicznych i wspierające rozwój całej gminy.

Januszkowice wyróżniają się najbardziej rozwiniętą siecią instytucji publicznych obejmującą szkołę, parafię, OSP oraz aktywnie funkcjonujące centrum kultury prowadzone przez mieszkańców mniejszości niemieckiej. Miejscowość charakteryzuje się wysoką aktywnością liderów oraz dobrą współpracą z LGD Kraina św. Anny i organizacjami partnerskimi.

Jasiona - mimo niewielkiej liczby instytucji publicznych posiada aktywne organizacje społeczne, w tym Stowarzyszenie JASiONA, DFK i Caritas. Sołectwo skutecznie współpracuje z jednostkami oświatowymi, MGOKSiR oraz organizacjami pozarządowymi, realizując liczne inicjatywy integracyjne, edukacyjne i międzypokoleniowe.

Krępna dysponuje ograniczonym zapleczem instytucjonalnym, jednak wyróżnia się sprawną organizacją wydarzeń lokalnych opartych na działalności OSP i aktywności mieszkańców. Pomimo niewielkiej liczby instytucji społeczność wykazuje wysoką zdolność do organizacji imprez i działań integracyjnych.

Oleszka posiada jeden z najwyższych poziomów aktywności społecznej na całym obszarze. Funkcjonujące Stowarzyszenie „Oleszka – wieś jak z nut” oraz KGW „Melodia Smaku” realizują liczne projekty finansowane z funduszy samorządowych, LGD i programów krajowych. Sołectwo wyróżnia się dużym doświadczeniem projektowym, organizacją wydarzeń o zasięgu ponadlokalnym, współpracą międzysołecką oraz aktywnością w zakresie ochrony dziedzictwa wielokulturowego, promocji historii i edukacji mieszkańców.

Rozwadza opiera swój potencjał na bardzo dobrej współpracy pomiędzy OSP, parafią, biblioteką, szkołami z terenu gminy oraz grupami nieformalnymi. Mimo ograniczonego doświadczenia w pozyskiwaniu środków zewnętrznych miejscowość skutecznie organizuje liczne wydarzenia integrujące mieszkańców. Wyzwaniem stanowi niewielka liczba liderów społecznych, na których opiera się większość inicjatyw.

Żyrowa posiada najbardziej kompleksowy potencjał instytucjonalny wśród analizowanych miejscowości. O sile sołectwa decyduje działalność szkoły i przedszkola, OSP, klubu sportowego LKS Victoria Żyrowa, DFK oraz Stowarzyszenia „Nasze Dziedzictwo”. Żyrowa wyróżnia się bardzo wysoką aktywnością organizacyjną, skutecznym budowaniem partnerstw oraz zdolnością do realizacji złożonych projektów o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym.

Analiza zasobów instytucjonalnych wskazuje, że największym potencjałem całego obszaru jest aktywność mieszkańców oraz rozwijająca się współpraca pomiędzy organizacjami społecznymi, samorządem i instytucjami publicznymi. Jednocześnie widoczne zróżnicowanie potencjału poszczególnych sołectw stwarza możliwość budowania partnerstw opartych na wzajemnym uzupełnianiu kompetencji i zasobów.

ANALIZA SWOT

Prezentowana w koncepcji analiza SWOT stanowi syntetyczne podsumowanie kluczowych uwarunkowań rozwojowych obszaru objętego Koncepcją „Inteligentnych wsi” Gminy Zdzeszowice. Opracowanie powstało na podstawie diagnozy zasobów, wyników badań ankietowych, warsztatów strategicznych z udziałem mieszkańców i przedstawicieli lokalnych instytucji oraz konsultacji społecznych. Wskazuje najistotniejsze czynniki wpływających na rozwój Gminy Zdzeszowice oraz stworzenie podstaw do określenia kierunków działań i celów strategicznych.

Mocne strony

- Silna tożsamość lokalna oraz trwałe więzi społeczne i historyczne, budowane wokół wspólnej tradycji parafialnej, lokalnych wydarzeń oraz wieloletniej współpracy mieszkańców.
- Wysoki poziom aktywności społecznej oraz rozwinięta sieć organizacji społecznych (OSP, KGW, DFK, kluby sportowe, orkiestra parafialna, stowarzyszenia i grupy nieformalne).
- Aktywni mieszkańcy, lokalni liderzy oraz potencjał społeczny i przedsiębiorczy stanowiący podstawę realizacji oddolnych inicjatyw rozwojowych
- Bogate dziedzictwo wielokulturowe i historyczne obejmujące zabytki, obiekty sakralne, zespoły pałacowo-parkowe, gwarę śląską, język niemiecki, lokalne tradycje i dziedzictwo kulinarne.
- Wyjątkowe walory przyrodnicze i krajobrazowe związane z doliną Odry, Parkiem Krajobrazowym Góra Św. Anny, lasami, starorzeczami i zbiornikami pożwirowymi.
- Znaczący potencjał retencyjny i środowiskowy sprzyjający rozwojowi błękitno-zielonej infrastruktury.
- Komplementarne zasoby Gminy Zdzeszowice umożliwiające budowę wspólnej oferty turystycznej, edukacyjnej i kulturalnej.
- Istniejąca infrastruktura społeczna, edukacyjna, sportowa i rekreacyjna, w tym Zespół Szkolno-Przedszkolny w Żyrowej oraz PSP im. księdza Jana Twardowskiego w Januszkowicach

- Korzystne położenie komunikacyjne obszaru wynikające z przebiegu głównych szlaków drogowych i kolejowych oraz bliskości ośrodków miejskich i stref aktywności gospodarczej.
- Doświadczenie w realizacji projektów i pozyskiwaniu środków zewnętrznych.
- Gotowość mieszkańców do współpracy i decydowania o rozwoju obszaru.

Słabe strony

- Ograniczona dostępność transportu zbiorowego i uzupełniających form mobilności lokalnej oraz utrudniony dostęp do części usług publicznych.
- Niewystarczająca infrastruktura rowerowa zapewniająca bezpieczne połączenia między miejscowościami.
- Niedostateczny stan części infrastruktury technicznej i przestrzeni publicznych.
- Bariery architektoniczne ograniczające dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami.
- Brak zintegrowanego produktu turystycznego i rozpoznawalnej marki obszaru.
- Niewystarczające wykorzystanie potencjału przyrodniczego, kulturowego i hydrologicznego.
- Niewystarczające wykorzystanie potencjału mieszkańców, lokalnych liderów i talentów
- Niewystarczająco rozwinięta oferta usług społecznych, opiekuńczych i aktywizacyjnych dla starzejącego się społeczeństwa.
- Niewystarczające kompetencje cyfrowe części mieszkańców, w tym seniorów.
- Nierównomierna dostępność infrastruktury rekreacyjnej i integracyjnej.
- Ograniczona promocja produktów lokalnych, rzemiosła i przedsiębiorczości.
- Brak zintegrowanego systemu narzędzi cyfrowych służących promocji, informacji i zarządzaniu inicjatywami lokalnymi.
- Niedostatecznie rozwinięte działania zwiększające retencję i ochronę zasobów wodnych.
- Postępująca degradacja części obiektów zabytkowych i historycznych przestrzeni publicznych.

Szanse

- Dostępność środków krajowych i europejskich.
- Rozwój turystyki przyrodniczej, kulturowej i weekendowej.
- Rosnące zainteresowanie produktami lokalnymi i dziedzictwem.
- Rosnące zainteresowanie edukacją regionalną, wolontariatem i aktywnością obywatelską
- Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury i retencji.
- Rozwój technologii cyfrowych i e-usług.
- Rozwój usług społecznych i zdrowotnych dla seniorów.
- Rozwój partnerstw lokalnych i ponadlokalnych.
- Włączenie obszaru do regionalnych produktów turystycznych.
- Wzrost znaczenia jakości życia na obszarach wiejskich.
- Członkostwo w regionalnych inicjatywach i sieciach, jak: Program Odnowy Wsi 2.0, Opolskie ze smakiem, Opolska Sieć Przyrodnicza, Opolskie Izby Dziedzictwa Wsi.

Zagrożenia

- Starzenie się społeczeństwa i odpływ młodych mieszkańców.
- Ryzyko dalszego ograniczania dostępności lokalnych usług edukacyjnych, w tym reorganizacji lub likwidacji placówek oświatowych, prowadzące do osłabienia funkcji społecznych sołectw, obniżenia ich atrakcyjności osiedleńczej oraz przyspieszenia odpływu młodych rodzin.
- Ryzyko zanikania lokalnych tradycji, tożsamości kulturowej i dziedzictwa niematerialnego
- Ryzyko pogłębiania wykluczenia transportowego mieszkańców oraz brak uzupełniającego systemu lokalnej mobilności łączącego miejscowości, usługi i atrakcje gminy.
- Skutki zmian klimatu (susze, podtopienia, pogarszający się bilans wodny).

- Degradacja zasobów przyrodniczych i kulturowych.
- Rosnąca konkurencja innych obszarów turystycznych.
- Spadek aktywności społecznej i liczby lokalnych liderów.

IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW

Na podstawie diagnozy społeczno-gospodarczej i analizy zasobów miejscowości objętych zasięgiem oddziaływania koncepcji, badań ankietowych oraz warsztatów z mieszkańcami zidentyfikowano kluczowe wyzwania rozwojowe, których rozwiązanie będzie przedmiotem działań przewidzianych w Koncepcji „Inteligentnych wsi” Gminy Zdzeszowice.

1. Zmiany demograficzne i starzenie się społeczeństwa
Postępujące starzenie się mieszkańców oraz odpływ części ludzi młodych zwiększają zapotrzebowanie na usługi społeczne, zdrowotne i opiekuńcze, a także działania sprzyjające aktywizacji seniorów i integracji międzypokoleniowej.
2. Ograniczona dostępność usług publicznych
Mieszkańcy wskazują potrzebę poprawy dostępności transportu publicznego oraz usług społecznych, zdrowotnych, administracyjnych i edukacyjnych, szczególnie dla osób starszych, osób z niepełnosprawnościami i mieszkańców mniej dostępnych części obszaru.
3. Niewystarczające wykorzystanie potencjału obszaru
Pomimo bogatych zasobów przyrodniczych, kulturowych i historycznych nie są one wykorzystywane w sposób zintegrowany do rozwoju turystyki, przedsiębiorczości oraz budowania wspólnej marki Gminy Zdzeszowice.
4. Potrzeba poprawy jakości przestrzeni publicznych i infrastruktury
Część infrastruktury wymaga modernizacji oraz zwiększenia bezpieczeństwa, funkcjonalności i dostępności, aby lepiej odpowiadała potrzebom mieszkańców i odwiedzających.
5. Potrzeba zwiększenia odporności obszaru na zmiany klimatu
Wymaga to lepszego wykorzystania potencjału retencji wodnej, błękitno-zielonej infrastruktury oraz działań służących ochronie zasobów przyrodniczych i racjonalnemu gospodarowaniu wodą.
6. Niedostateczna oferta aktywizacji mieszkańców
Badania wykazały szczególną potrzebę rozwoju oferty skierowanej do dzieci, młodzieży i seniorów, obejmującej działania edukacyjne, społeczne, sportowe i kulturalne.
7. Potrzeba szerszego wykorzystania rozwiązań cyfrowych i współpracy lokalnej
Rozwój nowoczesnych usług cyfrowych, komunikacji z mieszkańcami oraz współpracy pomiędzy samorządem, organizacjami społecznymi, przedsiębiorcami i mieszkańcami stanowi warunek skutecznej realizacji idei Smart Village.

WIZJA ROZWOJU OBSZARU

Gmina Zdzeszowice tworzy spójną wspólnotę, której siłą jest różnorodność lokalnych zasobów, tradycji oraz aktywność mieszkańców. Każda z miejscowości posiada własny, niepowtarzalny potencjał rozwojowy, który może stać się jego wyróżnikiem i specjalizacją, jednocześnie wzmacniając wspólną markę całego obszaru. Hasła przewodnie miejscowości odzwierciedlają ich tożsamość, najważniejsze atuty oraz kierunki rozwoju wypracowane podczas procesu diagnozy, konsultacji społecznych i warsztatów z mieszkańcami.

**„RÓŻNORODNOŚĆ, KTÓRA ŁĄCZY –
WSPÓLNIE BUDUJEMY SILNĄ, ROZPOZNAWALNĄ I NOWOCZESNĄ GMINĘ ZDZIESZOWICE”**

Obszar Gminy Zdzeszowice tworzy zintegrowaną wspólnotę, która wykorzystuje różnorodność swoich miejscowości jako największy atut rozwojowy. Dzięki współpracy mieszkańców, organizacji społecznych, przedsiębiorców i samorządu powstaje rozpoznawalna marka oparta na lokalnych specjalizacjach, bogatym dziedzictwie wielokulturowym i przyrodniczym oraz inteligentnych rozwiązaniach poprawiających jakość życia.

Każda miejscowość rozwija własną tożsamość i potencjał, jednocześnie współtworząc nowoczesny, atrakcyjny i zrównoważony obszar przyjazny mieszkańcom, przedsiębiorcom i odwiedzającym.

Hasła przewodnie wyznaczające kierunek rozwoju poszczególnych sołectw:

Januszkowice -	Kraina Brzóz i Srebrzystych Jezior
Jasiona -	Jesionowy Raj Aktywności
Krępna -	Kraina Tradycji, Legend i Wody
Oleszka -	Tu każda czereśnia gra swoją nutę
Rozwadza -	Siła Tradycji spod Znak Lwa
Żyrowa -	Wieś z tradycją herbowo - sportową

CELE STRATEGICZNE

W celu zapewnienia spójnego i długofalowego rozwoju obszaru oraz skutecznej realizacji przyjętej wizji wyznaczono cele strategiczne, które określają najważniejsze kierunki działań i stanowią punkt odniesienia dla planowanych inicjatyw. Wyznaczone cele stanowią odpowiedź na zidentyfikowane potrzeby mieszkańców oraz potencjał społeczny, gospodarczy, kulturowy i przyrodniczy obszaru objętego koncepcją smart village.

Rys. 2: Cele strategiczne Koncepcji „Inteligentnych wsi” Gminy Zdzeszowice

Źródło: opracowanie własne

ZADANIA DO REALIZACJI W RAMACH KONCEPCJI

Tabela 1: Zadania do realizacji w ramach Konceptcji „Inteligentnych wsi” Gminy Zdzeszowice

Lp.	Nazwa zadania	Potrzeby, jakie operacje spełnią Problemy do rozwiązania	Wykorzystane zasoby	Osoby, na jakie operacje będą miały wpływ	Horyzont czasowy do realizacji	Źródło finansowania*
1	Zdzeszowicka nitka turystyczna	• brak zintegrowanego produktu turystycznego i rozpoznawalnej marki obszaru • ograniczona dostępność transportu zbiorowego i uzupełniających form mobilności lokalnej oraz utrudniony dostęp do części usług publicznych • ograniczona promocja produktów lokalnych, rzemiosła i przedsiębiorczości • niewystarczające wykorzystanie potencjału przyrodniczego, kulturowego i hydrologicznego • rosnąca konkurencja innych obszarów turystycznych	• komplementarne zasoby Gminy Zdzeszowice umożliwiające budowę wspólnej oferty turystycznej, edukacyjnej i kulturalnej • bogate dziedzictwo wielokulturowe i historyczne • wyjątkowe walory przyrodnicze i krajobrazowe • korzystne położenie komunikacyjne obszaru • rozwój turystyki przyrodniczej, kulturowej i weekendowej • włączenie obszaru do regionalnych produktów turystycznych • rosnące zainteresowanie edukacją regionalną, wolontariatem i aktywnością obywatelską	mieszkańcy gminy, w tym osoby ze szczególnymi potrzebami, dzieci i młodzież, seniorzy, lokalni przedsiębiorcy turyści odwiedzający gminę	2026 - 2030	1, 2, 3, 6, 10, 13, 15, 17, 18, 20, 23, 24, 26, 27, 28, 35, 36, 38, 40, 41
2	Zielona i odporna Gmina Zdzeszowice	• niedostatecznie rozwinięte działania zwiększające retencję i ochronę zasobów wodnych • niewystarczające wykorzystanie potencjału przyrodniczego, kulturowego i hydrologicznego	• wyjątkowe walory przyrodnicze i krajobrazowe • znaczący potencjał retencyjny i środowiskowy sprzyjający rozwojowi błękitno-zielonej infrastruktury • rozwój błękitno-zielonej infrastruktury i retencji	mieszkańcy gminy, w tym dzieci i młodzież, seniorzy, właściciele nieruchomości	2026 - 2030	1, 2, 9, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 20, 23, 24, 27, 28, 29, 30, 31, 35, 36, 38, 40, 41

Lp.	Nazwa zadania	Potrzeby, jakie operacje spełnią Problemy do rozwiązania	Wykorzystane zasoby	Osoby, na jakie operacje będą miały wpływ	Horyzont czasowy do realizacji	Źródło finansowania*
		● niedostateczny stan części infrastruktury technicznej i przestrzeni publicznych ● bariery architektoniczne ograniczające dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami ● niewystarczająca infrastruktura rowerowa zapewniająca bezpieczne połączenia między miejscowościami ● skutki zmian klimatu ● degradacja zasobów przyrodniczych i kulturowych	● dostępność środków krajowych i europejskich	członkowie NGO, turyści		
3	Aktywne pokolenia – smart społeczność	● niewystarczające wykorzystanie potencjału mieszkańców, lokalnych liderów i talentów ● niewystarczająco rozwinięta oferta usług społecznych, opiekuńczych i aktywizacyjnych dla starzejącego się społeczeństwa ● brak zintegrowanego systemu narzędzi cyfrowych ● niewystarczające kompetencje cyfrowe części mieszkańców, w tym seniorów, ● spadek aktywności społecznej i liczby lokalnych liderów	● wysoki poziom aktywności społecznej oraz rozwiniętą sieć organizacji społecznych ● aktywni mieszkańcy, lokalni liderzy oraz potencjał społeczny i przedsiębiorczy ● gotowość mieszkańców do współpracy i decydowania o rozwoju obszaru ● rozwój technologii cyfrowych i e-usług ● rozwój usług społecznych i zdrowotnych dla seniorów ● rozwój partnerstw lokalnych i ponadlokalnych	dzieci, młodzież, osoby dorosłe, w tym seniorzy, członkowie NGO, lokalni liderzy, wolontariusze	2026-2030	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 28, 35, 36, 37, 38, 40, 41

Lp.	Nazwa zadania	Potrzeby, jakie operacje spełnią Problemy do rozwiązania	Wykorzystane zasoby	Osoby, na jakie operacje będą miały wpływ	Horyzont czasowy do realizacji	Źródło finansowania*
		starzenie się społeczeństwa i odpływ młodych mieszkańców				
4	Centrum rekreacji, turystyki i edukacji przyrodniczo-historycznej	- nierównomierna dostępność infrastruktury rekreacyjnej i integracyjnej - niedostateczny stan części infrastruktury technicznej i przestrzeni publicznych - niewystarczające wykorzystanie potencjału przyrodniczego, kulturowego i hydrologicznego - bariery architektoniczne ograniczające dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami - postępująca degradacja części obiektów zabytkowych i historycznych przestrzeni publicznych - niewystarczająco rozwinięta oferta usług społecznych, opiekuńczych i aktywizacyjnych dla starzejącego się społeczeństwa - ryzyko osłabienia lokalnych funkcji edukacyjnych i społecznych oraz odpływu młodych rodzin	- wyjątkowe walory przyrodnicze i krajobrazowe - istniejąca infrastruktura społeczna, edukacyjna, sportowa i rekreacyjna - rozwój turystyki przyrodniczej, kulturowej i weekendowej - wzrost znaczenia jakości życia na obszarach wiejskich	mieszkańcy Januszkowic, w tym dzieci i młodzież, rodziny, seniorzy, członkowie NGO, turyści, osoby aktywne fizycznie	2026 - 2030	1, 2, 3, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 20, 23, 24, 27, 28, 29, 30, 35, 36, 38, 39, 40, 41

Lp.	Nazwa zadania	Potrzeby, jakie operacje spełnią Problemy do rozwiązania	Wykorzystane zasoby	Osoby, na jakie operacje będą miały wpływ	Horyzont czasowy do realizacji	Źródło finansowania*
5	Kraina Brzóz i Srebrzystych Jezior - edukacja, dziedzictwo i aktywna turystyka	● niewystarczające wykorzystanie potencjału przyrodniczego, kulturowego i hydrologicznego ● brak zintegrowanego produktu turystycznego i rozpoznawalnej marki obszaru ● brak zintegrowanego systemu narzędzi cyfrowych ● degradacja zasobów przyrodniczych i kulturowych ● rosnąca konkurencja innych obszarów turystycznych	● wyjątkowe walory przyrodnicze i krajobrazowe ● bogate dziedzictwo wielokulturowe i historyczne ● rozwój turystyki kulturowej i weekendowej ● rozwój technologii cyfrowych i e-usług ● rosnące zainteresowanie produktami lokalnymi i dziedzictwem ● rosnące zainteresowanie edukacją regionalną, wolontariatem i aktywnością obywatelską ● członkostwo w regionalnych inicjatywach i sieciach	mieszkańcy Januszkowic, w tym dzieci i młodzież, uczniowie szkoły, członkowie NGO, turyści, przewodnicy i animatorzy, przedsiębiorcy działający w turystyce	2026 - 2030	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 23, 24, 27, 28, 35, 36, 38, 39, 40, 41
6	Jesionowy Raj Aktywności – centrum integracji, edukacji i zdrowego stylu życia	● niewystarczająco rozwinięta oferta usług społecznych opiekuńczych i aktywizacyjnych dla starzejącego się społeczeństwa ● nierównomierna dostępność infrastruktury rekreacyjnej i integracyjnej ● niedostateczny stan części infrastruktury technicznej i przestrzeni publicznych ● bariery architektoniczne ograniczające dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami	● silna tożsamość lokalna oraz trwałe więzi społeczne i historyczne ● wysoki poziom aktywności społecznej oraz rozwinięta sieć organizacji społecznych ● gotowość mieszkańców do współpracy i decydowania o rozwoju obszaru ● rozwój usług społecznych i zdrowotnych dla seniorów ● wzrost znaczenia jakości życia na obszarach wiejskich	mieszkańcy Jasionej, w tym dzieci, młodzież, rodziny, seniorzy, członkowie NGO, osoby ze szczególnymi potrzebami	2026- 2030	1, 2, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 28, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41

Lp.	Nazwa zadania	Potrzeby, jakie operacje spełnią Problemy do rozwiązania	Wykorzystane zasoby	Osoby, na jakie operacje będą miały wpływ	Horyzont czasowy do realizacji	Źródło finansowania*
		•starzenie się społeczeństwa i odpływ młodych mieszkańców •spadek aktywności społecznej i liczby lokalnych liderów				
7	Szlak tradycji, przyrody i aktywnej turystyki Jasioniej	•brak zintegrowanego produktu turystycznego i rozpoznawalnej marki obszaru •niewystarczające wykorzystanie potencjału przyrodniczego, kulturowego i hydrologicznego •brak zintegrowanego systemu narzędzi cyfrowych •ograniczona promocja produktów lokalnych, rzemiosła i przedsiębiorczości •postępująca degradacja części obiektów zabytkowych i historycznych przestrzeni publicznych •rosnąca konkurencja innych obszarów turystycznych •ryzyko zanikania lokalnych tradycji, tożsamości kulturowej i dziedzictwa niematerialnego	•silna tożsamość lokalna oraz trwałe więzi społeczne i historyczne, •bogate dziedzictwo kulturowe i historyczne •wyjątkowe walory przyrodnicze i krajobrazowe •rozwój turystyki przyrodniczej, kulturowej i weekendowej •rozwój technologii cyfrowych i e-usług •rosnące zainteresowanie edukacją regionalną, wolontariatem i aktywnością obywatelską •włączenie obszaru do regionalnych produktów turystycznych •członkostwo w regionalnych inicjatywach i sieciach	mieszkańcy Jasioniej, w tym dzieci, młodzież, rodziny, seniorzy, członkowie NGO, turyści, przedsiębiorcy z branży turystycznej	2026-2030	1, 2, 3, 6, 9, 10, 13, 15, 17, 18, 20, 23, 24, 26, 27, 28, 35, 36, 38, 39, 40, 41
8	Magdalenki z Jasioniej – marka	•ograniczona promocja produktów lokalnych, rzemiosła i przedsiębiorczości	•bogate dziedzictwo wielokulturowe i historyczne	mieszkańcy Jasioniej, w tym dzieci i	2026-2030	1, 3, 5, 6, 7, 10, 13, 15, 17, 18, 20, 21, 23,

Lp.	Nazwa zadania	Potrzeby, jakie operacje spełnią Problemy do rozwiązania	Wykorzystane zasoby	Osoby, na jakie operacje będą miały wpływ	Horyzont czasowy do realizacji	Źródło finansowania*
	lokalna i akademia tradycji	- ryzyko zanikania lokalnych tradycji, tożsamości kulturowej i dziedzictwa niematerialnego - niewystarczające wykorzystanie potencjału mieszkańców, lokalnych liderów i talentów	- silna tożsamość lokalna oraz trwałe więzi społeczne i historyczne - rosnące zainteresowanie produktami lokalnymi i dziedzictwem - rozwój partnerstw lokalnych i ponadlokalnych	młodzież, seniorzy, członkowie KGW, lokalni przedsiębiorcy turyści		24, 27, 28, 35, 36, 38, 39, 40, 41
9	Kraina legend śląskich – inteligentny szlak Utopca i tradycji	- brak zintegrowanego produktu turystycznego i rozpoznawalnej marki obszaru - niewystarczające wykorzystanie potencjału przyrodniczego, kulturowego i hydrologicznego, - brak zintegrowanego systemu narzędzi cyfrowych - ograniczona promocja produktów lokalnych, rzemiosła i przedsiębiorczości - rosnąca konkurencja innych obszarów turystycznych	- bogate dziedzictwo wielokulturowe i historyczne - rozwój technologii cyfrowych i e-usług - rozwój turystyki przyrodniczej, kulturowej i weekendowej - rosnące zainteresowanie edukacją regionalną, wolontariatem i aktywnością obywatelską - włączenie obszaru do regionalnych produktów turystycznych	mieszkańcy Krępnej, w tym dzieci i młodzież, uczniowie szkół, turyści, członkowie NGO, przedsiębiorcy	2026-2030	1, 2, 3, 6, 7, 9, 10, 13, 15, 17, 18, 20, 23, 24, 27, 28, 35, 36, 38, 39, 40, 41
10	Zielona Krępna – dolina potoku i leśna akademia przyrody	- niedostatecznie rozwinięte działania zwiększające retencję i ochronę zasobów wodnych - niewystarczające wykorzystanie potencjału przyrodniczego, kulturowego i hydrologicznego	- wyjątkowe walory przyrodnicze i krajobrazowe - znaczący potencjał retencyjny i środowiskowy sprzyjający rozwojowi błękitno-zielonej infrastruktury - rozwój błękitno-zielonej infrastruktury i retencji,	mieszkańcy Krępnej, w tym dzieci i młodzież oraz seniorzy, turyści (głównie rowerzyści),	2027-2030	1, 2, 3, 6, 9, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 20, 23, 24, 27, 28, 29, 30, 31, 35, 36, 38, 39, 40, 41

Lp.	Nazwa zadania	Potrzeby, jakie operacje spełnią Problemy do rozwiązania	Wykorzystane zasoby	Osoby, na jakie operacje będą miały wpływ	Horyzont czasowy do realizacji	Źródło finansowania*
		● niedostateczny stan części infrastruktury technicznej i przestrzeni publicznych ● skutki zmian klimatu ● degradacja zasobów przyrodniczych i kulturowych	● rozwój turystyki przyrodniczej, kulturowej i weekendowej ● członkostwo w regionalnych inicjatywach i sieciach	członkowie organizacji ekologicznych		
11	Inteligentne centrum dziedzictwa Wodzenia Niedźwiedzia i tradycji śląskich	● ryzyko zanikania lokalnych tradycji, tożsamości kulturowej i dziedzictwa niematerialnego ● brak zintegrowanego systemu narzędzi cyfrowych ● niedostateczny stan części infrastruktury technicznej i przestrzeni publicznych, ● spadek aktywności społecznej i liczby lokalnych liderów ● brak zintegrowanego produktu turystycznego i rozpoznawalnej marki obszaru	● bogate dziedzictwo wielokulturowe i historyczne ● wysoki poziom aktywności społecznej oraz rozwinięta sieć organizacji społecznych ● rozwój technologii cyfrowych i e-usług ● rosnące zainteresowanie produktami lokalnymi i dziedzictwem ● rosnące zainteresowanie edukacją regionalną, wolontariatem i aktywnością obywatelską ● członkostwo w regionalnych inicjatywach i sieciach	mieszkańcy Krępnej, w tym dzieci i młodzież oraz seniorzy, uczniowie szkół, turyści, członkowie NGO	2026-2030	1, 2, 3, 5, 6, 7, 10, 13, 15, 17, 18, 20, 21, 23, 24, 27, 28, 35, 36, 38, 39, 40, 41
12	Muzyczna Oleszka – plenerowe centrum muzyki i inteligentnej turystyki	● brak zintegrowanego produktu turystycznego i rozpoznawalnej marki obszaru ● ograniczona promocja produktów lokalnych, rzemiosła i przedsiębiorczości	● bogate dziedzictwo wielokulturowe i historyczne ● wysoki poziom aktywności społecznej oraz rozwinięta sieć organizacji społecznych ● rozwój turystyki przyrodniczej, kulturowej i weekendowej ● rozwój technologii cyfrowych i e-usług	mieszkańcy Oleszki, w tym dzieci i młodzież, członkowie orkiestr i zespołów muzycznych,	2026-2030	1, 2, 3, 6, 7, 10, 13, 15, 17, 18, 20, 23, 24, 27, 28, 35, 36, 38, 39, 40, 41

Lp.	Nazwa zadania	Potrzeby, jakie operacje spełnią Problemy do rozwiązania	Wykorzystane zasoby	Osoby, na jakie operacje będą miały wpływ	Horyzont czasowy do realizacji	Źródło finansowania*
		● niewystarczające wykorzystanie potencjału przyrodniczego, kulturowego i hydrologicznego, ● brak zintegrowanego systemu narzędzi cyfrowych ● rosnąca konkurencja innych obszarów turystycznych	● włączenie obszaru do regionalnych produktów turystycznych ● członkostwo w regionalnych inicjatywach i sieciach	NGO, turyści, przedsiębiorcy		
13	Smart Oleszka – centrum aktywności, czereśni i zielonej integracji	● niewystarczające wykorzystanie potencjału mieszkańców, lokalnych liderów i talentów ● ograniczona promocja produktów lokalnych, rzemiosła i przedsiębiorczości ● ryzyko zanikania lokalnych tradycji, tożsamości kulturowej i dziedzictwa niematerialnego ● spadek aktywności społecznej i liczby lokalnych liderów	● wysoki poziom aktywności społecznej oraz rozwinięta sieć organizacji społecznych ● bogate dziedzictwo wielokulturowe i historyczne ● aktywni mieszkańcy, lokalni liderzy oraz potencjał społeczny i przedsiębiorczy ● rosnące zainteresowanie produktami lokalnymi i dziedzictwem, ● rozwój partnerstw lokalnych i ponadlokalnych ● członkostwo w regionalnych inicjatywach i sieciach	mieszkańcy Oleszki, w tym dzieci i młodzież, rodziny, seniorzy, członkowie KGW, in. NGO, lokalni producenci i przedsiębiorcy turyści	2026-2030	1, 2, 5, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 28, 29, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41
14	Szlak Lwa – inteligentna trasa historii, natury i odkrywców	● brak zintegrowanego produktu turystycznego i rozpoznawalnej marki obszaru ● niewystarczające wykorzystanie potencjału przyrodniczego, kulturowego i hydrologicznego	● bogate dziedzictwo wielokulturowe i historyczne ● wyjątkowe walory przyrodnicze i krajobrazowe ● rozwój turystyki przyrodniczej, kulturowej i weekendowej	mieszkańcy Rozwadowy, w tym dzieci i młodzież, uczniowie szkół,	2026-2030	1, 2, 3, 6, 9, 10, 13, 15, 17, 18, 20, 23, 24, 26, 27, 28, 35, 36, 38, 39, 40, 41

Lp.	Nazwa zadania	Potrzeby, jakie operacje spełnią Problemy do rozwiązania	Wykorzystane zasoby	Osoby, na jakie operacje będą miały wpływ	Horyzont czasowy do realizacji	Źródło finansowania*
		• brak zintegrowanego systemu narzędzi cyfrowych • ograniczona promocja produktów lokalnych, rzemiosła i przedsiębiorczości • rosnąca konkurencja innych obszarów turystycznych	• rozwój technologii cyfrowych i e-usług • rosnące zainteresowanie edukacją regionalną, wolontariatem i aktywnością obywatelską • włączenie obszaru do regionalnych produktów turystycznych	członkowie NGO, turyści, przewodnicy, przedsiębiorcy		
15	Rozwadza międzypokoleniowa – centrum tradycji, aktywności i bezpieczeństwa	• niewystarczająco rozwinięta oferta usług społecznych, opiekuńczych i aktywizacyjnych dla starzejącego się społeczeństwa • niewystarczające wykorzystanie potencjału mieszkańców, lokalnych liderów i talentów • nierównomierna dostępność infrastruktury rekreacyjnej i integracyjnej • bariery architektoniczne ograniczające dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami • spadek aktywności społecznej i liczby lokalnych liderów • starzenie się społeczeństwa i odpływ młodych mieszkańców	• wysoki poziom aktywności społecznej oraz rozwinięta sieć organizacji społecznych • silna tożsamość lokalna oraz trwałe więzi społeczne i historyczne • gotowość mieszkańców do współpracy i decydowania o rozwoju obszaru • rozwój usług społecznych i zdrowotnych dla seniorów • rozwój partnerstw lokalnych i ponadlokalnych	mieszkańcy Rozwady, w tym dzieci, młodzież, rodziny, seniorzy, członkowie OSP i in. NGO, osoby ze szczególnymi potrzebami	2027-2030	1, 2, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 28, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41
16	Żyrowskie Centrum Mecenatu Lokalnego: liderzy -	• niewystarczające wykorzystanie potencjału mieszkańców, lokalnych liderów i talentów	• silna tożsamość lokalna oraz trwałe więzi społeczne i historyczne	mieszkańcy gminy, głównie	2026-2030	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 13, 14, 15, 16,

Lp.	Nazwa zadania	Potrzeby, jakie operacje spełnią Problemy do rozwiązania	Wykorzystane zasoby	Osoby, na jakie operacje będą miały wpływ	Horyzont czasowy do realizacji	Źródło finansowania*
	talenty – dziedzictwo	- ryzyko zanikania lokalnych tradycji, tożsamości kulturowej i dziedzictwa niematerialnego - spadek aktywności społecznej i liczby lokalnych liderów	- aktywni mieszkańcy, lokalni liderzy oraz potencjał społeczny i przedsiębiorczy - istniejąca infrastruktura społeczna, edukacyjna, sportowa i rekreacyjna - wysoki poziom aktywności społecznej oraz rozwinięta sieć organizacji społecznych - bogate dziedzictwo wielokulturowe i historyczne - rozwój partnerstw lokalnych i ponadlokalnych - rosnące zainteresowanie edukacją regionalną, wolontariatem i aktywnością obywatelską	Żyrowej, dzieci i młodzież, uczniowie szkół, lokalni liderzy, członkowie NGO, przedsiębiorcy, wolontariusze		17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 28, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41
17	Żyrowska akademia tradycji, zdrowia i aktywności	- niewystarczająco rozwinięta oferta usług społecznych, opiekuńczych i aktywizacyjnych dla starzejącego się społeczeństwa - niewystarczające wykorzystanie potencjału mieszkańców, lokalnych liderów i talentów - nierównomierna dostępność infrastruktury rekreacyjnej i integracyjnej	- wysoki poziom aktywności społecznej oraz rozwinięta sieć organizacji społecznych - silna tożsamość lokalna oraz trwałe więzi społeczne i historyczne - gotowość mieszkańców do współpracy i decydowania o rozwoju obszaru, - rozwój usług społecznych i zdrowotnych dla seniorów - wzrost znaczenia jakości życia na obszarach wiejskich	mieszkańcy gminy, głównie Żyrowej, dzieci i młodzież, rodziny, seniorzy, członkowie NGO, osoby ze szczególnymi potrzebami	2026-2030	1, 2, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 28, 29, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41

Lp.	Nazwa zadania	Potrzeby, jakie operacje spełnią Problemy do rozwiązania	Wykorzystane zasoby	Osoby, na jakie operacje będą miały wpływ	Horyzont czasowy do realizacji	Źródło finansowania*
		• bariery architektoniczne ograniczające dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami • postępująca degradacja części obiektów zabytkowych i historycznych przestrzeni publicznych • ryzyko ograniczenia lokalnych funkcji edukacyjnych (...) i roli szkoły jako centrum przekazywania dziedzictwa regionalnego • starzenie się społeczeństwa i odpływ młodych mieszkańców • spadek aktywności społecznej i liczby lokalnych liderów				

Źródło: opracowanie własne

* Wskazane niżej możliwe źródła finansowania mogą być wykorzystywane – zależnie od zasad poszczególnych naborów – przez jednostki samorządu terytorialnego, ich jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, OSP, koła gospodyń wiejskich, parafie, instytucje kultury, szkoły oraz partnerstwa lokalne. Możliwość aplikowania należy każdorazowo potwierdzić w regulaminie konkretnego naboru.

I. FUNDUSZE I PROGRAMY UNII EUROPEJSKIEJ

1. Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 – LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność – wdrażanie LSR przez Stowarzyszenie Kraina św. Anny
2. Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021–2027 (FEO)
3. Europejska Inicjatywa Społeczna dla Aglomeracji Opolskiej (EIS AO)
4. Europejski Budżet Obywatelski Województwa Opolskiego – „Kształcenie ma znaczenie”

I. FUNDUSZE I PROGRAMY UNII EUROPEJSKIEJ, cd.

5. Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 – LEADER/Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność – wdrażanie LSR przez Stowarzyszenie Kraina św. Anny
6. Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021–2027 (FEO)
7. Europejska Inicjatywa Społeczna dla Aglomeracji Opolskiej (EIS AO)
8. Europejski Budżet Obywatelski Województwa Opolskiego – „Kształcenie ma znaczenie”
9. Europejski Młodzieżowy Budżet Obywatelski Województwa Opolskiego – FEO 2021-2021, działanie 8.2
10. Program Interreg Czechy–Polska 2021–2027
11. Program Erasmus+
12. Program Europejski Korpus Solidarności
13. Program LIFE
14. Program „Obywatele, Równość, Prawa i Wartości” 2021–2027 – CERV
15. Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027 (FERS)

II. PROGRAMY RZĄDOWE I MINISTERIALNE

16. Program „Aktywna Wieś” Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
17. Rządowy Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021–2030
18. Rządowy Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich PROO na lata 2018–2030
19. Rządowy Program Wsparcia Organizacji Pozarządowych „Moc Małych Społeczności”
20. Rządowy Program Wspierania Rozwoju Wolontariatu Systematycznego „Korpus Solidarności”
21. Rządowy Program Fundusz Młodzieżowy
22. Rządowy Program Wspierania Rozwoju Organizacji Poradniczych na lata 2022–2033
23. Program wieloletni na rzecz osób starszych „Aktywni Seniorzy – ASY” na lata 2026–2030
24. Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
25. Programy Narodowego Centrum Kultury – m.in. programy wspierające domy kultury, edukację kulturalną, kulturę lokalną, język i tradycje regionalne oraz rozwój kompetencji pracowników i animatorów kultury.
26. Programy Ministra Sportu i Turystyki – m.in. Program KLUB, Aktywna Szkoła oraz programy budowy, przebudowy i modernizacji infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.
27. Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
28. Program wyrównywania różnic między regionami III PFRON
29. Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej
30. Rządowy Program Odbudowy Zabytków lub jego ewentualne kolejne edycje

III. FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

31. Programy NFOŚiGW dotyczące m.in. adaptacji do zmian klimatu, retencji, zielono-niebieskiej infrastruktury, gospodarki wodnej, efektywności energetycznej, gospodarki odpadami, ochrony przyrody i edukacji ekologicznej.
32. Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021–2027 – FEnIKS
33. Programy WFOŚiGW w Opolu

IV. PROGRAMY I ŚRODKI SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

34. Marszałkowska Inicjatywa Sołecka – Opolskie na lata 2026–2028
35. Marszałkowski Budżet Obywatelski Województwa Opolskiego
36. Otwarte konkursy ofert Zarządu Województwa Opolskiego
37. Dotacje Samorządu Woj. Opolskiego na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach

V. REGIONALNE I LOKALNE PROGRAMY WSPARCIA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

38. Program „Działaj Lokalnie” – Ośrodek Działaj Lokalnie Stowarzyszenie Kraina św. Anny

39. Program „Kierunek NOWE FIO” – Opolskie Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych
 40. Programy „Silne NGO” i „Silne NGO – Dostępność Plus” prowadzone przez OCWIP
 41. Program regrantingowy „Moc Małych Społeczności”

VI. ŚRODKI JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

42. Budżet Gminy Zdzeszowice
 43. Fundusz sołecki
 44. Budżet Powiatu Krapkowickiego i otwarte konkursy ofert Powiatu Krapkowickiego

VII. FUNDACJE, PROGRAMY PRYWATNE I PARTNERSTWA

45. Programy grantowe Fundacji ORLEN, Fundacji PZU, Fundacji PKO Banku Polskiego, Programy Fundacji BOŚ, Fundacji Santander Bank Polska, Programy Fundacji Biedronki, Program „Wzmocnij Swoje Otoczenie” Polskich Sieci Elektroenergetycznych, Programy Fundacji Banku Gospodarstwa Krajowego im. J.K. Steczkowskiego, Programy Fundacji Totalizatora Sportowego

ROZDZIAŁ III. PLAN WŁĄCZENIA SPOŁECZNOŚCI W REALIZACJĘ KONCEPCJI

W celu zapewnienia przejrzystości oraz spójności sposobu angażowania społeczności lokalnej opracowano katalog – wykaz form włączania mieszkańców oraz katalog zadań softsów i rad sołeckich oraz rad osiedli w proces realizacji Konceptcji Smart Village. Zestawienie obejmuje zarówno uniwersalne metody partycypacji społecznej, stosowane we wszystkich projektach, jak i formy dedykowane, wynikające ze specyfiki poszczególnych przedsięwzięć.

Tabela 2: Wykaz form włączania społeczności

Symbol	Forma włączania społeczności
F1	Konsultacje społeczne prowadzone z wykorzystaniem zebrań wiejskich, ankiet, dyżurów konsultacyjnych oraz innych narzędzi dialogu z mieszkańcami.
F2	Komunikacja i informowanie mieszkańców z wykorzystaniem profili społecznościowych, stron internetowych, tablic ogłoszeń oraz innych kanałów komunikacji lokalnej.
F3	Warsztaty, spotkania i działania edukacyjne służące rozwijaniu kompetencji, wymianie doświadczeń oraz wspólnemu wypracowywaniu rozwiązań.
F4	Spacery badawcze, wizje lokalne oraz zgłaszanie potrzeb, pomysłów i lokalizacji wymagających interwencji lub zagospodarowania.
F5	Współprojektowanie przedsięwzięć oraz udział mieszkańców w planowaniu rozwiązań dostosowanych do lokalnych potrzeb.
F6	Włączanie mieszkańców w dokumentowanie i ochronę dziedzictwa lokalnego, w tym przekazywanie historii, fotografii, kronik, wspomnień oraz innych materiałów archiwalnych.
F7	Współtworzenie materiałów edukacyjnych, promocyjnych i cyfrowych, w tym map, questów, wirtualnych spacerów, aplikacji oraz innych narzędzi prezentujących potencjał obszaru.
F8	Wolontariat oraz udział w akcjach społecznych i ekologicznych, w tym działaniach porządkowych, nasadzeniach, rewitalizacji i innych inicjatywach na rzecz wspólnej przestrzeni.
F9	Współorganizacja wydarzeń społecznych, kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych i edukacyjnych integrujących mieszkańców.
F10	Udział w testowaniu infrastruktury, usług i rozwiązań cyfrowych oraz zgłaszaniu uwag służących ich doskonaleniu.
F11	Monitoring i ewaluacja realizowanych projektów, w tym przekazywanie opinii i rekomendacji dotyczących ich funkcjonowania.

Symbol	Forma włączania społeczności
F12	Realizacja inicjatyw oddolnych i udział w programach grantowych lub mikrograntowych, wzmacniających aktywność mieszkańców.
F13	Współtworzenie i promocja produktów lokalnych oraz marki sołectw i całego obszaru Inteligentnych wiosek Gminy Zdzeszowice
F14	Działania międzypokoleniowe oraz rozwijanie współpracy pomiędzy mieszkańcami, organizacjami i instytucjami lokalnymi.
F15	Aktywny udział mieszkańców w działaniach na rzecz ochrony środowiska, krajobrazu oraz dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 3: Katalog zadań sołtysa i rady sołeckiej oraz rad osiedli we wdrażaniu koncepcji

Symbol	Zadanie sołtysa i rady sołeckiej oraz rad osiedli
S1	Inicjowanie i prowadzenie dialogu z mieszkańcami, w tym organizacja konsultacji społecznych, zebrań wiejskich, spotkań oraz udział w przygotowaniu i prowadzeniu ankiet.
S2	Zapewnienie skutecznej komunikacji i przepływu informacji poprzez wykorzystanie lokalnych kanałów komunikacji, w tym profili społecznościowych, stron internetowych, tablic ogłoszeń oraz bezpośrednich kontaktów z mieszkańcami.
S3	Identyfikowanie potrzeb i potencjału społeczności lokalnej oraz przekazywanie informacji niezbędnych do planowania i realizacji projektów.
S4	Aktywizowanie mieszkańców oraz zachęcanie ich do udziału w realizacji projektów, wolontariacie, wydarzeniach i inicjatywach oddolnych.
S5	Koordinowanie współpracy pomiędzy mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi, OSP, parafiami, szkołami, przedsiębiorcami oraz innymi partnerami lokalnymi.
S6	Wspieranie organizacji warsztatów, wydarzeń, akcji społecznych, edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych i ekologicznych realizowanych w ramach projektów.
S7	Współpraca z Gminą Zdzeszowice, LGD oraz pozostałymi partnerami w zakresie przygotowania, realizacji i promocji projektów.
S8	Wspieranie działań na rzecz ochrony i promocji lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego, przyrodniczego oraz rozwoju marki sołectwa.
S9	Inicjowanie i wspieranie współpracy międzypokoleniowej oraz integracji mieszkańców, w tym włączania nowych mieszkańców w życie lokalnej społeczności.
S10	Monitorowanie postępów realizacji projektów, zbieranie opinii mieszkańców oraz przekazywanie rekomendacji dotyczących dalszego wdrażania koncepcji.

Źródło: Opracowanie własne

Poniższa macierz przedstawia wykaz i zakres wykorzystania poszczególnych form partycypacji społecznej oraz rolę sołtysów i rad sołeckich w realizacji każdego z projektów. Dobór form został dostosowany do charakteru przedsięwzięć oraz zakładanych celów i rezultatów, z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych sołectw oraz zasad współpracy obowiązujących w podejściu smart village.

Tabela 4: Macierz form włączania społeczności i zadań sołtysa, rady sołeckiej oraz rad osiedli

Lp.	Nazwa zadania	Formy włączania społeczności	Zadania sołtysa i rady sołeckiej oraz rad osiedli
1	Zdzieszowicka nitka turystyczna	F1, F2, F3, F4, F5, F7, F9, F10, F13, F15	S1, S2, S3, S4, S5, S7, S8, S10
2	Zielona i odporna Gmina Zdzieszowice	F1, F2, F3, F4, F5, F8, F11, F15	S1, S2, S3, S4, S5, S6, S7, S10
3	Aktywne pokolenia – smart społeczność	F1, F2, F3, F5, F9, F11, F12, F14	S1, S2, S3, S4, S5, S6, S9, S10
4	Centrum rekreacji, turystyki i edukacji przyrodniczo-historycznej	F1, F2, F3, F4, F5, F8, F9, F11	S1, S2, S3, S4, S5, S6, S7, S10
5	Kraina Brzóz i Srebrzystych Jezior - edukacja, dziedzictwo i aktywna turystyka	F1, F2, F3, F4, F6, F7, F8, F9, F10, F15	S1, S2, S3, S4, S5, S6, S7, S8, S10
6	Jesionowy Raj Aktywności – centrum integracji, edukacji i zdrowego stylu życia	F1, F2, F3, F4, F5, F9, F11, F14	S1, S2, S3, S4, S5, S6, S9, S10
7	Szlak tradycji, przyrody i aktywnej turystyki Jasionej	F1, F2, F3, F4, F6, F7, F9, F10, F15	S1, S2, S3, S4, S5, S7, S8, S10
8	Magdalenki z Jasionej – marka lokalna i akademia tradycji	F1, F2, F3, F6, F7, F9, F13	S1, S2, S4, S5, S6, S8, S10
9	Kraina legend śląskich – inteligentny szlak Utopca i tradycji	F1, F2, F3, F6, F7, F10, F13	S1, S2, S4, S5, S7, S8, S10
10	Zielona Krępna – dolina potoku i leśna akademia przyrody	F1, F2, F3, F4, F8, F9, F15	S1, S2, S3, S4, S5, S6, S7, S10
11	Inteligentne centrum dziedzictwa Wodzenia Niedźwiedzia i tradycji śląskich	F1, F2, F3, F6, F7, F9, F10	S1, S2, S4, S5, S7, S8, S10
12	Muzyczna Oleszka – plenerowe centrum muzyki i inteligentnej turystyki	F1, F2, F3, F6, F9, F13	S1, S2, S4, S5, S8, S10
13	Smart Oleszka – centrum aktywności, czereśni i zielonej integracji	F1, F2, F3, F5, F8, F11, F13	S1, S2, S3, S4, S5, S6, S7, S10
14	Szlak Lwa – inteligentna trasa historii, natury i odkrywców	F1, F2, F3, F6, F7, F10, F13	S1, S2, S4, S5, S7, S8, S10
15	Rozwadza międzypokoleniowa – centrum tradycji, aktywności i bezpieczeństwa	F1, F2, F3, F9, F11, F12, F14	S1, S2, S3, S4, S5, S6, S9, S10
16	Żyrowskie Centrum Mecenatu Lokalnego: liderzy - talenty – dziedzictwo	F1, F2, F3, F5, F9, F11, F14, F15	S1, S2, S3, S4, S5, S6, S9, S10
17	Żyrowska akademia tradycji, zdrowia i aktywności	F1, F2, F3, F5, F9, F11, F14, F15	S1, S2, S3, S4, S5, S6, S9, S10

Źródło: Opracowanie własne

PODSUMOWANIE

Koncepcja „inteligentnych wsi” Gminy Zdzeszowice wyznacza wspólny kierunek rozwoju oparty na współpracy mieszkańców, wykorzystaniu lokalnych zasobów oraz wdrażaniu nowoczesnych i odpowiedzialnych rozwiązań odpowiadających na współczesne wyzwania obszarów wiejskich. Dokument stanowi efekt diagnozy potrzeb, analizy potencjału oraz aktywnego udziału lokalnej społeczności w procesie planowania przyszłości obszaru.

Korzyści dla społeczności lokalnej wynikające z realizacji zaplanowanych działań dotyczą wzrostu jakości życia mieszkańców, wzmocnienia kapitału społecznego, ochrony i promocji dziedzictwa wielokulturowego oraz przyrodniczego, rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, zwiększenia dostępności usług i przestrzeni publicznych oraz budowania odporności społeczności na zmieniające się uwarunkowania społeczne, gospodarcze i środowiskowe.

Koncepcja zakłada zachowanie indywidualnego charakteru każdej miejscowości poprzez rozwój ich unikalnych specjalizacji i marek lokalnych, które wspólnie tworzą spójną i rozpoznawalną tożsamość całego obszaru. Takie podejście pozwala łączyć różnorodność lokalnych zasobów z ideą współpracy, wzmacniając potencjał rozwojowy wszystkich miejscowości.

Realizacja koncepcji będzie możliwa dzięki partnerskiej współpracy mieszkańców, organizacji społecznych, jednostek samorządu terytorialnego, instytucji publicznych, przedsiębiorców oraz innych interesariuszy, a także skutecznemu pozyskiwaniu środków zewnętrznych. Dokument ma charakter otwarty i może być rozwijany wraz ze zmieniającymi się potrzebami społeczności oraz pojawiającymi się możliwościami finansowania.

Tabela. Projekty dla wsi przyszłości - Smart Village

Lp.	Nazwa projektu lub Nazwa działania / Rodzaj zadań albo kosztów	Budżet*
1	ZDZIESZOWICKA NITKA TURYSTYCZNA	2,2 mln - 2,4 mln
Cel strategiczny: II – Ochrona oraz twórcze wykorzystanie dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i lokalnych marek dla budowania atrakcyjności obszaru. KOMPONENTY: cyfrowy, środowiskowy, klimatyczny. Projekt obejmuje utworzenie innowacyjnego produktu turystycznego integrującego miejscowości koncepcji poprzez uruchomienie ekologicznego systemu zwiedzania z wykorzystaniem elektrycznego pojazdu turystycznego oraz nowoczesnych narzędzi cyfrowych. Zakres przedsięwzięcia obejmuje: • zakup elektrycznego pojazdu turystycznego przystosowanego do przewozu osób, w tym osób o ograniczonej mobilności, • opracowanie przebiegu tras obejmujących najważniejsze atrakcje przyrodnicze, historyczne i kulturowe gminy, • przygotowanie i oznakowanie przystanków oraz punktów postoju, • wykonanie i rozbudowa spójnego systemu tablic informacyjno-edukacyjnych wyposażonych w kody QR, promujących walory historyczne, kulturowe, przyrodnicze i turystyczne regionu oraz prezentujących najważniejsze atrakcje poszczególnych miejscowości • wprowadzenie jednolitego systemu oznakowania turystycznego – montaż drogowskazów i oznaczeń kierujących do atrakcji turystycznych zlokalizowanych na terenie całej gminy • utworzenie punktów obsługi rowerzystów – lokalizacja samoobsługowych stacji naprawy rowerów na terenie miasta oraz przy głównych trasach wylotowych, uzupełnionych o wiaty wypoczynkowe, miejsca postoju, tablice informacyjne i mapy tras rowerowych oraz nasadzenia drzew i krzewów, • opracowanie cyfrowej mapy atrakcji oraz internetowej prezentacji tras, • przygotowanie materiałów informacyjnych, promocyjnych, przewodników i identyfikacji wizualnej „Zdzeszowickiej Nitki Turystycznej”, w tym dot. jej poszczególnych przystanków, • stworzenie sezonowych i tematycznych wariantów tras (m.in. historycznej, przyrodniczej, rodzinnej i sakralnej), • wdrożenie pilotażu oraz monitorowanie liczby użytkowników, popularności tras i punktów postoju, • przygotowanie systemu zbierania opinii użytkowników oraz analizy danych umożliwiającej optymalizację przebiegu tras, • rozwój systemu informacji turystycznej z możliwością wdrożenia elektronicznej rezerwacji przejazdów, • promocję lokalnych produktów, wydarzeń oraz marek poszczególnych miejscowości poprzez włączenie ich do oferty turystycznej, • integrację nitki turystycznej z istniejącymi trasami pieszymi i rowerowymi oraz lokalnymi produktami turystycznymi, • organizację wydarzeń (rajdów, wycieczek, spacerów itp.) na trasie nitki, przeszkolenie lokalnych wolontariuszy i przewodników, promocję tras nitki.		
2	ZIELONA I ODPORNA GMINA ZDZIESZOWICE	2,5 mln – 4,0 mln
Cel strategiczny: III – Rozwój nowoczesnej, dostępnej i odpornej na wyzwania przestrzeni sprzyjającej wysokiej jakości życia mieszkańców. KOMPONENTY: środowiskowy, klimatyczny.		

Lp.	Nazwa projektu lub Nazwa działania / Rodzaj zadań albo kosztów	Budżet*
	Projekt obejmuje kompleksowe działania służące zwiększeniu odporności obszaru koncepcji na zmiany klimatu, poprawie jakości przestrzeni publicznych oraz rozwojowi zrównoważonej mobilności poprzez rozwój błękitno-zielonej infrastruktury i rozwiązania oparte na naturze. W ramach projektu planuje się: • budowę i rozbudowę spójnej sieci ścieżek rowerowych i pieszo-rowerowych łączących miejscowości obszaru koncepcji oraz integrujących je z terenami rekreacyjnymi i atrakcjami turystycznymi, • zapewnienie dostępności nowo tworzonych i modernizowanych terenów zielonych oraz przestrzeni publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami, • zagospodarowanie terenów zielonych oraz tworzenie nowych przestrzeni rekreacyjnych, • rewitalizację parków, skwerów, terenów przy świetlicach i miejsc integracji mieszkańców, • wykonanie nowych nasadzeń drzew, krzewów, bylin oraz roślin miododajnych, • zakładanie łąk kwietnych oraz stref wspierających bioróżnorodność, • tworzenie ogrodów deszczowych i kieszonkowych terenów zielonych, • budowę oraz modernizację elementów małej retencji, w tym ogrodów deszczowych, niecek retencyjnych i systemów zagospodarowania wód opadowych, • rozwój błękitno-zielonej infrastruktury ograniczającej skutki suszy i podtopień, • montaż zbiorników do gromadzenia i wykorzystania wód opadowych na potrzeby obiektów użyteczności publicznej, • tworzenie stref zacienienia i miejsc odpoczynku wyposażonych w elementy małej architektury, • montaż budek lęgowych, hoteli dla owadów oraz urządzeń wspierających ochronę bioróżnorodności, • prowadzenie działań edukacyjnych dotyczących zmian klimatu, retencji wód oraz ochrony środowiska, • organizację lokalnych akcji ekologicznych i społecznych związanych z pielęgnacją terenów zielonych, • opracowanie programu monitorowania efektów działań środowiskowych.	
3	AKTYWNE POKOLENIA – SMART SPOŁECZNOŚĆ	300 tys. – 450 tys.
	Cel strategiczny: I – Silna wspólnota mieszkańców oparta na współpracy, aktywności społecznej i rozwoju lokalnych liderów. KOMPONENT: cyfrowy Projekt zakłada rozwój nowoczesnych narzędzi wspierających komunikację i aktywność mieszkańców oraz budowę trwałej sieci współpracy pomiędzy miejscowościami gminy poprzez wykorzystanie rozwiązań cyfrowych. W ramach projektu planuje się: • rozbudowę i bieżącą aktualizację internetowej platformy współpracy i komunikacji mieszkańców, organizacji pozarządowych i lokalnych liderów, • rozbudowę i promocję istniejącego gminnego kalendarza wydarzeń, • utworzenie na stronie internetowej Gminy Zdzeszowice „Gminnego Systemu Informacji Turystycznej Smart Village”, integrującego moduły wszystkich sołectw oraz odsyłacze z kodów QR wykorzystywanych w lokalnych inicjatywach czy cyfrowe rezultaty inicjatyw, • budowa sieci elektronicznych tablic informacyjnych zintegrowanych z gminnym systemem komunikacji i aplikacją mobilną (zakres informacji do ustalenia), • organizację szkoleń, w tym rozwijających kompetencje cyfrowe mieszkańców, w szczególności seniorów, młodzieży i przedstawicieli organizacji społecznych – wg wspólnego programu aktywności • organizację warsztatów, spotkań i wydarzeń integracyjnych wykorzystujących rozwiązania cyfrowe,	

Lp.	Nazwa projektu lub Nazwa działania / Rodzaj zadań albo kosztów	Budżet*
	• realizację Akademii Liderów Lokalnych przygotowującej mieszkańców do inicjowania, przygotowania i prowadzenia przedsięwzięć społecznych, • utworzenie programu wolontariatu międzypokoleniowego wspieranego narzędziami cyfrowymi, • utworzenie punktu / punktów pomocy cyfrowej, w których mieszkańcy (szczególnie seniorzy) otrzymają wsparcie w korzystaniu z e-usług, aplikacji telefonicznych, bankowości elektronicznej, aplikacji miejskich i systemów informacji, • organizacja usług wspierających samodzielne funkcjonowanie seniorów, w tym pomocy sąsiedzkiej, działań międzypokoleniowych oraz edukacji opiekunów nieformalnych, • prowadzenie kampanii promujących aktywność społeczną oraz współpracę pomiędzy mieszkańcami Gminy Zdzeszowice.	
4	CENTRUM REKREACJI, TURYSTYKI I EDUKACJI PRZYRODNICZO-HISTORYCZNEJ	1,2 mln - 1,8 mln
	Cel strategiczny: III – Rozwój nowoczesnej, dostępnej i odpornej na wyzwania przestrzeni sprzyjającej wysokiej jakości życia mieszkańców. KOMPONENTY: cyfrowy, środowiskowy, klimatyczny Projekt zakłada utworzenie nowoczesnej, wielofunkcyjnej przestrzeni rekreacyjno-edukacyjnej wykorzystującej walory przyrodnicze i historyczne Januszkowic oraz zachowanie i udostępnienie lokalnego dziedzictwa poprzez rewitalizację obiektów zabytkowych. W ramach projektu planuje się: • rewitalizację i konserwację obiektów zabytkowych, w tym kościoła, organów, kapliczek i przydrożnych krzyży oraz włączenie ich do Zdzeszowickiej Nitki Turystycznej i gminnego systemu informacji turystycznej, • zagospodarowanie terenu wokół Centrum Kultury jako ogólnodostępnej przestrzeni rekreacji i integracji mieszkańców, w szczególności poprzez budowę altany • utworzenie ogrodu społecznego z rodzimymi gatunkami roślin oraz strefami edukacji ekologicznej, • budowę lub modernizację wielofunkcyjnego boiska sportowo-rekreacyjnego wraz z miasteczkiem rowerowym oraz placu zabaw z elementami edukacji przyrodniczej, • utworzenie stref wypoczynku wyposażonych w małą architekturę, pergole, ławki, stojaki rowerowe i miejsca piknikowe, • wykonanie ścieżek spacerowych oraz terenów zielonych zwiększających dostępność przestrzeni publicznej, • zapewnienie dostępności architektonicznej terenu poprzez budowę i modernizację ciągów pieszych, dojść, miejsc wypoczynku oraz elementów infrastruktury zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego i potrzebami osób ze szczególnymi potrzebami, • opracowanie cyfrowej mapy atrakcji oraz wirtualnego spaceru po Januszkowicach, • montaż elektronicznego ekranu informacji lokalnej zintegrowanego z gminnym systemem komunikacji i aplikacją mobilną, • montaż tablic edukacyjnych z kodami QR prezentujących walory przyrodnicze doliny Odry i jezior, lokalną faunę i florę oraz historię miejscowości, • opracowanie cyfrowej ścieżki edukacyjnej oraz wirtualnego przewodnika po najcenniejszych miejscach Januszkowic, • wykonanie elementów małej retencji oraz nasadzeń zwiększających odporność terenu na skutki zmian klimatu, • organizację wydarzeń edukacyjnych promujących ochronę środowiska, aktywny wypoczynek oraz turystykę przyrodniczą, • utworzenie punktu wsparcia społecznego dla seniorów obejmującego poradnictwo, działania aktywizujące, pomoc sąsiedzką oraz inicjatywy przeciwdziałające samotności i wykluczeniu społecznemu,	

Lp.	Nazwa projektu lub Nazwa działania / Rodzaj zadań albo kosztów	Budżet*
włączenie przestrzeni do Zdieszowickiej Nitki Turystycznej oraz gminnego systemu informacji turystycznej.		
5	KRAINA BRZÓZ I SREBRZYSTYCH JEZIOR – EDUKACJA, DZIEDZICTWO I AKTYWNA TURYSTYKA	700 tys. – 1 mln
Cel strategiczny: II – Ochrona oraz twórcze wykorzystanie dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i lokalnych marek dla budowania atrakcyjności obszaru. KOMPONENTY: cyfrowy, środowiskowy, klimatyczny Projekt zakłada wykorzystanie potencjału przyrodniczego jezior oraz lokalnego dziedzictwa kulturowego do stworzenia nowoczesnej oferty edukacyjnej i turystycznej, łączącej rozwiązania cyfrowe z ochroną środowiska i promocją lokalnych zasobów. W ramach projektu planuje się: - modernizacja i rozbudowa ścieżki edukacyjnej - przyrodniczo-historycznej prowadzącej wzdłuż jezior wraz z oznakowaniem i miejscami odpoczynku, - wykonanie tablic edukacyjnych wyposażonych w kody QR prezentujące walory przyrodnicze, historię miejscowości oraz informacje dotyczące ochrony środowiska, - przygotowanie audioprzewodnika oraz materiałów multimedialnych dotyczących dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, - włączenie lokalnych tras pieszych i rowerowych do Zdieszowickiej Nitki Turystycznej oraz gminnego systemu informacji turystycznej, - wykonanie elementów małej architektury służących turystom i mieszkańcom (ławki, stojaki rowerowe, kosze, miejsca odpoczynku, kiosk zielony dla rowerzystów), - organizację warsztatów terenowych z zakresu ochrony przyrody, retencji wód, bioróżnorodności oraz bezpieczeństwa nad wodą, - przygotowanie materiałów promujących miejscowość jako centrum turystyki przyrodniczej i edukacyjnej.		
6	JESIONOWY RAJ AKTYWNOŚCI – CENTRUM INTEGRACJI, EDUKACJI I ZDROWEGO STYLU ŻYCIA	600 tys. - 900 tys.
Cel strategiczny: III – Rozwój nowoczesnej, dostępnej i odpornej na wyzwania przestrzeni sprzyjającej wysokiej jakości życia mieszkańców. KOMPONENTY: cyfrowy, środowiskowy Projekt zakłada stworzenie nowoczesnego centrum aktywności mieszkańców Jasionej, które będzie miejscem integracji, edukacji, rekreacji oraz promocji zdrowego stylu życia. W ramach projektu planuje się: - zagospodarowanie przestrzeni do spotkań (altana rekreacyjna), - utworzenie stref wypoczynku wyposażonych w ławki, stoły, stojaki rowerowe oraz elementy małej architektury, - budowę / modernizację miejsca integracji mieszkańców z możliwością organizacji wydarzeń plenerowych, - remont i dostosowanie pomieszczenia do organizacji spotkań (zakup stosownego wyposażenia) - zapewnienie dostępności architektonicznej nowo tworzonej i modernizowanych przestrzeni rekreacyjnych oraz obiektów dla osób ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego, - organizację zajęć sportowych, rekreacyjnych, tanecznych i prozdrowotnych dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów, w tym obejmujących aktywizację społeczną i rozwój pomocy sąsiedzkiej oraz wolontariatu dla seniorów - przeprowadzenie warsztatów zielarskich, ekologicznych oraz promujących zdrowy styl życia, - organizację rodzinnych pikników, festynów i wydarzeń integracyjnych, - przygotowanie materiałów edukacyjnych i promocyjnych dostępnych również w formie elektronicznej,		

Lp.	Nazwa projektu lub Nazwa działania / Rodzaj zadań albo kosztów	Budżet*
rozwój współpracy pomiędzy organizacjami społecznymi, mieszkańcami i samorządem przy realizacji wydarzeń oraz inicjatyw lokalnych.		
7	SZLAK TRADYCJI, PRZYRODY I AKTYWNEJ TURYSTYKI JASIONEJ	1,5 mln – 2,2 mln
Cel strategiczny: II – Ochrona oraz twórcze wykorzystanie dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i lokalnych marek dla budowania atrakcyjności obszaru. KOMPONENTY: cyfrowy, środowiskowy Projekt zakłada stworzenie nowoczesnego produktu turystyczno-edukacyjnego, wykorzystującego najcenniejsze walory historyczne, religijne i przyrodnicze Jasionej. W ramach projektu planuje się: - utworzenie ścieżki edukacyjno-historycznej prowadzącej przez najcenniejsze miejsca Jasionej, - oznakowanie kościoła pw. św. Marii Magdaleny, kapliczek oraz innych obiektów dziedzictwa kulturowego, - rewitalizację i konserwację kościoła i renowację zabytkowego wyposażenia sakralnego, - montaż nowoczesnych tablic edukacyjnych wyposażonych w kody QR prowadzące do materiałów multimedialnych, - montaż elektronicznego ekranu informacji lokalnej zintegrowanego z gminnym systemem komunikacji i aplikacją mobilną, - utworzenie punktów edukacyjnych przy bocianim gnieździe oraz innych miejscach o szczególnych walorach przyrodniczych i historycznych, - wykonanie murali przedstawiających historię, tradycje oraz charakterystyczne symbole Jasionej, - opracowanie cyfrowego spaceru, audioprzewodnika oraz questu historyczno-przyrodniczego dostępnego na urządzenia mobilne, - rewitalizacja „chodnika” łączącego Jasionę z Oleszką jako elementu aktywnej rekreacji oraz połączenia z siecią ścieżek edukacyjnych i turystycznych, - rozwój infrastruktury rowerowej, miejsc odpoczynku, stojaków rowerowych, - wykonanie nowych nasadzeń zieleni wzdłuż trasy oraz zagospodarowanie terenów przyległych, - organizację spacerów historycznych, rajdów pieszych i rowerowych, lekcji terenowych oraz wydarzeń promujących lokalne dziedzictwo, - organizacja wizyt studyjnych (z zakresu dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego), - włączenie całego szlaku do wspólnego systemu informacji turystycznej Gminy Zdzeszowice oraz Zdzeszowickiej Nitki Turystycznej.		
8	MAGDALENKI Z JASIONEJ – MARKA LOKALNA I AKADEMIA TRADYCJI	450 tys. - 700 tys.
Cel strategiczny: II – Ochrona oraz twórcze wykorzystanie dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i lokalnych marek dla budowania atrakcyjności obszaru. KOMPONENT: cyfrowy. Projekt zakłada stworzenie rozpoznawalnej marki lokalnej „Magdaleny z Jasionej”, opartej na dziedzictwie kulinarnym miejscowości oraz aktywnym udziale mieszkańców w rozwijaniu lokalnej przedsiębiorczości i promocji regionu. W ramach projektu planuje się: - opracowanie identyfikacji wizualnej marki „Magdaleny z Jasionej”, - organizację warsztatów piekarniczych, cukierniczych i kulinarnych prowadzonych przez mieszkańców oraz lokalnych twórców, - prowadzenie warsztatów rękodzielniczych i edukacyjnych związanych z lokalnym dziedzictwem, - dokumentowanie historii receptur, tradycji kulinarnych, gwary oraz zwyczajów Jasionej,		

Lp.	Nazwa projektu lub Nazwa działania / Rodzaj zadań albo kosztów	Budżet*
	• digitalizację fotografii, kronik, przepisów i wspomnień mieszkańców oraz utworzenie cyfrowego archiwum, • przygotowanie materiałów promocyjnych, filmów oraz publikacji prezentujących historię produktu, • nawiązanie współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami, kołami gospodyń wiejskich, organizacjami społecznymi i szkołami w celu rozwijania marki.	
9	KRAINA LEGEND ŚLĄSKICH – INTELIGENTNY SZLAK UTOPCA I TRADYCJI	900 tys. – 1,3 mln
	Cel strategiczny: II – Ochrona oraz twórcze wykorzystanie dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i lokalnych marek dla budowania atrakcyjności obszaru. KOMPONENTY: cyfrowy, środowiskowy Projekt zakłada stworzenie unikalnego produktu turystycznego opartego na legendach, historii i dziedzictwie kulturowym Krępnej. W ramach projektu planuje się: • utworzenie Szlaku Krampskiego Utopca prowadzącego od Foreli do Odry i łączącego najcenniejsze miejsca przyrodnicze oraz historyczne Krępnej, • wykonanie rzeźb, instalacji artystycznych oraz punktów fotograficznych nawiązujących do śląskich legend i lokalnych podań, • stworzenie interaktywnej ścieżki edukacyjnej wyposażonej w tablice z kodami QR, materiały multimedialne w tym prezentacja postaci Utopca, audioprzewodnik oraz zadania terenowe, • opracowanie cyfrowej mapy szlaku prezentującej historię, legendy i atrakcje miejscowości, uzupełnionych o grę terenową oraz quest rodzinny, • montaż elektronicznego ekranu informacji lokalnej zintegrowanego z gminnym systemem komunikacji i aplikacją mobilną, • utworzenie punktów edukacyjnych prezentujących historię dawnej cegielni, tradycji miejscowości oraz walorów przyrodniczych, • wykonanie muralu przedstawiającego legendy Krępnej, • organizację wydarzeń tematycznych, spacerów z przewodnikiem, rodzinnych rajdów oraz lekcji terenowych, • rozwój infrastruktury turystycznej obejmującej miejsca odpoczynku, stojaki rowerowe oraz oznakowanie szlaku, • włączenie szlaku do Zdzieszowickiej Nitki Turystycznej oraz gminnego systemu informacji turystycznej.	
10	ZIELONA KRĘPNA – DOLINA POTOKU I LEŚNA AKADEMIA PRZYRODY	1,2 mln – 1,7 mln
	Cel strategiczny: III – Rozwój nowoczesnej, dostępnej i odpornej na wyzwania przestrzeni sprzyjającej wysokiej jakości życia mieszkańców. KOMPONENTY: cyfrowy, środowiskowy, klimatyczny Projekt zakłada kompleksowe zagospodarowanie doliny Potoku Krępna oraz terenów leśnych poprzez rozwój błękitno-zielonej infrastruktury, edukacji ekologicznej i nowoczesnej infrastruktury rekreacyjnej. W ramach projektu planuje się: • zagospodarowanie doliny Potoku Krępna jako ścieżki edukacyjno-przyrodniczej z punktami obserwacji przyrody, • budowę tężni solankowej wraz ze strefą wypoczynku i rekreacji, • montaż inteligentnych tablic edukacyjnych wyposażonych w kody QR prezentujące walory przyrodnicze, historię oraz bioróżnorodność obszaru, • realizację działań zwiększających retencję wód opadowych oraz poprawiających gospodarkę wodną, • wykonanie nowych nasadzeń drzew, krzewów oraz roślin miododajnych wraz z utworzeniem siedlisk dla owadów zapylających i ptaków, • utworzenie Pasieki Wiejskiej wraz z programem edukacji pszczelarskiej oraz Leśnego Centrum Edukacji we współpracy z Kołem Łowieckim „Ostoja”, prowadzącego zajęcia z zakresu przyrody, gospodarki leśnej i ochrony klimatu,	

Lp.	Nazwa projektu lub Nazwa działania / Rodzaj zadań albo kosztów	Budżet*
	• rozwój infrastruktury turystycznej obejmującej punkt widokowy, miejsca odpoczynku oraz przedłużenie ścieżki pieszo-rowerowej z Rozwady do ul. Leśnej, • utworzenie miejsca obsługi rowerzystów (wraz ze stacją naprawy rowerów, ładowarką oraz elektroniczną mapę tras), • wdrożenie lokalnego monitoringu przyrodniczego wspierającego obserwację zmian środowiskowych oraz edukację mieszkańców, • organizację warsztatów ekologicznych, spacerów przyrodniczych i wydarzeń promujących ochronę środowiska oraz adaptację do zmian klimatu.	
11	INTELIGENTNE CENTRUM DZIEDZICTWA WODZENIA NIEDŹWIEDZIA I TRADYCJI ŚLĄSKICH	900 tys. – 1,3 mln.
	Cel strategiczny: II – Ochrona oraz twórcze wykorzystanie dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i lokalnych marek dla budowania atrakcyjności obszaru. KOMPONENT: cyfrowy Projekt zakłada ochronę i nowoczesną prezentację unikalnego niematerialnego dziedzictwa kulturowego Krępnej poprzez wykorzystanie technologii cyfrowych, edukacji regionalnej oraz aktywnego udziału mieszkańców w przekazywaniu lokalnych tradycji kolejnym pokoleniom. W ramach projektu planuje się: • utworzenie Izby Tradycji Wodzenia Niedźwiedzia z interaktywną ekspozycją multimedialną, • stworzenie cyfrowego archiwum historii Krępnej obejmującego fotografie, kroniki, filmy oraz relacje mieszkańców wraz z digitalizacją lokalnych zbiorów i ich udostępnieniem w Internecie, • organizację międzypokoleniowych warsztatów plecenia niedźwiedzia ze słomy oraz wykonywania tradycyjnych rekwizytów, • prowadzenie warsztatów gwary śląskiej, palenia żuru, wykonywania kadzideł oraz innych elementów lokalnego dziedzictwa, • przygotowanie lekcji regionalnych wykorzystujących technologie VR, AR oraz materiały multimedialne, • organizację corocznego Święta Tradycji Śląskich, promującego wodzenie niedźwiedzia, lokalny miód, rękodzieło i kuchnię regionalną, • budowę przeszklonej wiaty ekspozycyjnej dla zabytkowej sikawki konnej wraz z multimedialną prezentacją historii OSP, • rewitalizację Kaczego Rynku poprzez utworzenie zielonego skweru wyposażonego w inteligentne oświetlenie LED, ławki solarne z ładowarkami USB, hotspot Wi-Fi, monitoring oraz elementy małej architektury, • promocję wydarzeń i dziedzictwa Krępnej w mediach cyfrowych oraz poprzez wspólną platformę Zdzieszowickiej Nitki Turystycznej.	
12	MUZYCZNA OLESZKA – PLENEROWE CENTRUM MUZYKI I INTELIGENTNEJ TURYSTYKI	1 mln – 1,5 mln
	Cel strategiczny: II – Ochrona oraz twórcze wykorzystanie dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i lokalnych marek dla budowania atrakcyjności obszaru. KOMPONENTY: cyfrowy, środowiskowy Projekt zakłada stworzenie rozpoznawalnego produktu turystycznego i kulturalnego wykorzystującego muzyczne tradycje Oleszki oraz jej lokalną tożsamość. W ramach projektu planuje się: • utworzenie Plenerowego Centrum Muzyki jako miejsca koncertów, wydarzeń artystycznych, edukacji muzycznej oraz spotkań mieszkańców, • stworzenie Szlaku Muzycznych Inspiracji prowadzącego przez najciekawsze miejsca Oleszki z wykorzystaniem kodów QR, audioprzewodników oraz wirtualnego spaceru, • montaż plenerowych instrumentów muzycznych i interaktywnych instalacji dźwiękowych dostępnych dla mieszkańców i turystów, • wykonanie elementów małej architektury inspirowanych muzyką i czereśniami, w tym rzeźb ze stali kortenowskiej oraz elementów edukacyjnych,	

Lp.	Nazwa projektu lub Nazwa działania / Rodzaj zadań albo kosztów	Budżet*
	• przygotowanie ekspozycji prezentującej historię orkiestry oraz muzycznych tradycji miejscowości, • organizację koncertów plenerowych, warsztatów muzycznych, wydarzeń międzypokoleniowych oraz przeglądów zespołów, • rozwój współpracy z partnerami krajowymi i zagranicznymi, w tym z partnerami z Czech, przy organizacji wydarzeń kulturalnych, • stworzenie inteligentnego systemu informacji turystycznej oraz cyfrowe materiały promocyjne, • przygotowanie cyfrowej mapy atrakcji muzycznych i kulturalnych Oleszki, • wykonanie nowych nasadzeń zieleni oraz zagospodarowanie przestrzeni wokół centrum wydarzeń, • promocję Oleszki jako miejscowości wyróżniającej się muzycznym dziedzictwem w ramach wspólnej marki Zdieszowickiej Nitki Turystycznej.	
13	SMART OLESZKA – CENTRUM AKTYWNOŚCI, CZEREŚNI I ZIELONEJ INTEGRACJI	900 tys. – 1,4mln
	Cel strategiczny: III – Rozwój nowoczesnej, dostępnej i odpornej na wyzwania przestrzeni sprzyjającej wysokiej jakości życia mieszkańców. Komponenty: cyfrowy, środowiskowy, klimatyczny Projekt zakłada stworzenie nowoczesnego centrum aktywności mieszkańców wykorzystującego lokalną markę czereśni, potencjał terenów zielonych oraz inteligentne rozwiązania poprawiające jakość przestrzeni publicznej. W ramach projektu planuje się: • modernizację istniejącej altany poprzez wyposażenie jej w inteligentne oświetlenie LED, nagłośnienie, monitoring oraz ogólnodostępne Wi-Fi umożliwiające organizację wydarzeń przez cały rok • utworzenie miejsca spotkań (świetlicy wiejskiej) – z dostępem do WiFi, wyposażonej w sprzęt multimedialny, konferencyjny, zaplecze kuchenne i węzeł sanitarny, • zagospodarowanie terenu wokół istniejącego odstoju jako miejsca rekreacji i edukacji przyrodniczej, obejmujące ścieżki spacerowe, ławki, nowe nasadzenia oraz tablice edukacyjne z kodami QR, • utworzenie Muzycznej Alei Czereśni z elementami edukacji dotyczącej lokalnego sadownictwa oraz nowych nasadzeń drzew czereśniowych, • rozwój marki lokalnych produktów czereśniowych poprzez warsztaty kulinarne, pokazy, kiermasze oraz współpracę z lokalnymi producentami, • organizację kina plenerowego, kameralnych koncertów, pikników rodzinnych oraz wydarzeń dla dzieci, młodzieży, rodzin i seniorów, • utworzenie punktu widokowego we współpracy z Nadleśnictwem Strzelce Opolskie jako elementu lokalnej oferty turystycznej, • montaż elektronicznego ekranu informacji lokalnej zintegrowanego z gminnym systemem komunikacji i aplikacją mobilną, • stworzenie cyfrowego archiwum historii Oleszki oraz platformy prezentującej lokalne wydarzenia, tradycje i dziedzictwo, • rozwój systemu informacji turystycznej z wykorzystaniem kodów QR i materiałów multimedialnych, • wykonanie nowych nasadzeń zieleni, elementów małej retencji oraz działań poprawiających estetykę i odporność przestrzeni publicznej na skutki zmian klimatu.	
14	SZLAK LWA – INTELIGENTNA TRASA HISTORII, NATURY I ODKRYWCÓW	900 tys. – 1,3 mln
	Cel strategiczny: II – Ochrona oraz twórcze wykorzystanie dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i lokalnych marek dla budowania atrakcyjności obszaru. KOMPONENTY: cyfrowy, środowiskowy	

Lp.	Nazwa projektu lub Nazwa działania / Rodzaj zadań albo kosztów	Budżet*
	Projekt zakłada stworzenie nowoczesnego produktu turystyczno-edukacyjnego wykorzystującego historię Rozwaczy, symbol lwa oraz walory przyrodnicze miejscowości. W ramach projektu planuje się: • utworzenie Szlaku Lwa prowadzącego przez najważniejsze miejsca historyczne, przyrodnicze i kulturowe Rozwaczy, • stworzenie gry terenowej typu geocaching i questu wykorzystujących historię miejscowości, symbol lwa oraz lokalne legendy, • montaż tablic edukacyjnych z kodami QR prezentujących historię Rozwaczy, archiwalne fotografie oraz ciekawostki historyczne, • montaż elektronicznego ekranu informacji lokalnej zintegrowanego z gminnym systemem komunikacji i aplikacją mobilną, • przygotowanie wirtualnego spaceru oraz cyfrowej ścieżki historyczno-przyrodniczej dostępnej na urządzenia mobilne, • rozwój infrastruktury turystycznej obejmującej miejsca odpoczynku, ławki, stojaki rowerowe, oznakowanie tras oraz punkty informacji turystycznej, • utworzenie punktu widokowego we współpracy z sołectwem Krępna, • połączenie szlaku z trasami prowadzącymi do Krępnej, Lasu Żyrowskiego i Jasionej oraz włączenie go do gminnej sieci tras pieszo-rowerowych, • wykonanie nowych nasadzeń zieleni oraz działań poprawiających estetykę przestrzeni publicznej, • organizację spacerów historycznych, rajdów pieszych i rowerowych, wydarzeń edukacyjnych oraz rodzinnych gier terenowych, • stworzenie cyfrowej bazy wiedzy o historii Rozwaczy oraz promocję szlaku poprzez aplikację mobilną i media społecznościowe.	
15	ROZWADZA MIĘDZYPOKOLENIOWA – CENTRUM TRADYCJI, AKTYWNOŚCI I BEZPIECZEŃSTWA	700 tys. – 1,1 mln
	Cel strategiczny: I – Silna wspólnota mieszkańców oparta na współpracy, aktywności społecznej i rozwoju lokalnych liderów. KOMPONENT: cyfrowy Projekt zakłada stworzenie nowoczesnego centrum aktywności społecznej, integrującego mieszkańców wszystkich pokoleń wokół lokalnych tradycji, edukacji, bezpieczeństwa i aktywności obywatelskiej. W ramach projektu planuje się: • rozwój Centrum Aktywności w OSP Rozwacza jako miejsca integracji, edukacji i działań na rzecz bezpieczeństwa mieszkańców, z dostosowaniem obiektu do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, • likwidację barier architektonicznych oraz dostosowanie obiektów i przestrzeni wykorzystywanych do działań społecznych, edukacyjnych i integracyjnych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, • utworzenie Akademii Dawnych Umiejętności, obejmującej warsztaty wypieku śląskiego kołocza, rękodzieła, tworzenia witraży, haftu, kroszonek, porcelany malowanej wzorem opolskim oraz tradycyjnej kuchni regionalnej, • dokumentowanie i digitalizację lokalnego dziedzictwa kulinarnego, historii miejscowości oraz wspomnień mieszkańców, • organizację międzypokoleniowych warsztatów, pikników, spotkań integracyjnych i wydarzeń społecznych, • organizacja wolontariatu sąsiedzkiego, klubu wsparcia seniorów oraz działań wspierających osoby starsze i ich opiekunów, • powołanie nieformalnej Młodzieżowej Rady Rozwaczy oraz realizację programu „Młodzi dla Rozwaczy”, angażującego młodzież w planowanie i realizację inicjatyw lokalnych, • organizację szkoleń z pierwszej pomocy, reagowania kryzysowego oraz bezpieczeństwa prowadzonych przez OSP,	

Lp.	Nazwa projektu lub Nazwa działania / Rodzaj zadań albo kosztów	Budżet*
	- modernizację przestrzeni przy placu zabaw poprzez montaż inteligentnego oświetlenia LED, monitoringu oraz elementów małej architektury zwiększających bezpieczeństwo i komfort użytkowników, - rozwój wolontariatu i współpracy pomiędzy mieszkańcami, organizacjami społecznymi, szkołą i instytucjami publicznymi, - promocję dobrych praktyk społecznych oraz działań realizowanych przez mieszkańców Rozwady.	
16	ŻYROWSKIE CENTRUM MECENATU LOKALNEGO: LIDERZY - TALENTY – DZIEDZICTWO	900 tys. – 1,3 mln
	Cel strategiczny: I – Silna wspólnota mieszkańców oparta na współpracy, aktywności społecznej i rozwoju lokalnych liderów. KOMPONENT: cyfrowy Projekt zakłada utworzenie ponadlokalnego centrum wspierającego rozwój talentów, lokalnych liderów, organizacji społecznych i współpracy międzysektorowej na obszarze koncepcji. W ramach projektu planuje się: - utworzenie Banku Talentów Obszaru Inteligentnych Wsi, prezentującego mieszkańców posiadających wyjątkowe umiejętności, doświadczenie zawodowe, społeczne i artystyczne, - organizację cyklu „Spotkania z Inspiracją” z udziałem osób wywodzących się z regionu oraz przedstawicieli nauki, kultury, biznesu, sportu i działalności społecznej, - powołanie Akademii Liderów Lokalnych, rozwijającej kompetencje społeczne, obywatelskie i organizacyjne mieszkańców oraz przygotowującej liderów do realizacji inicjatyw lokalnych, - realizację programu „Mecenas Przyszłości”, wspierającego rozwój uzdolnionych dzieci i młodzieży poprzez mentoring, warsztaty i współpracę z ekspertami, - organizację corocznego Forum Aktywności Lokalnej, integrującego organizacje pozarządowe, przedsiębiorców, instytucje oraz mieszkańców Gminy Zdzeszowice, - ustanowienie wyróżnienia „Mecenas Ludzi i Inicjatyw” promującego osoby, przedsiębiorców i organizacje szczególnie zaangażowane w rozwój społeczności lokalnej, - stworzenie cyfrowego archiwum historii Żyrowej oraz sylwetek osób zasłużonych dla miejscowości i całego obszaru, - oznakowanie najcenniejszych obiektów historycznych kodami QR oraz przygotowanie gry terenowej prezentującej historię miejscowości i zespołu pałacowo-parkowego, - organizację spacerów historycznych, wydarzeń edukacyjnych oraz działań promujących lokalne dziedzictwo, - rozwój współpracy z właścicielem zespołu pałacowo-parkowego przy realizacji przedsięwzięć edukacyjnych i promocyjnych.	
17	ŻYROWSKA AKADEMIA TRADYCJI, ZDROWIA I AKTYWNOŚCI	700 tys. – 1,1 mln
	Cel strategiczny: III – Rozwój nowoczesnej, dostępnej i odpornej na wyzwania przestrzeni sprzyjającej wysokiej jakości życia mieszkańców. KOMPONENTY: cyfrowy, środowiskowy Projekt zakłada stworzenie nowoczesnego centrum aktywności społecznej wykorzystującego lokalne tradycje, historię, zasoby przyrodnicze oraz potencjał mieszkańców do budowania zdrowego stylu życia, integracji międzypokoleniowej i edukacji. W ramach projektu planuje się: - rozwój Akademii Chleba i Produktów Lokalnych poprzez organizację warsztatów piekarniczych, kulinarnych oraz dokumentowanie tradycji związanych ze Świętem Chleba, - przeprowadzenie warsztatów z zakresu profilaktyki zdrowotnej, - organizację programów aktywizacji kobiet, seniorów, rodzin i młodzieży obejmujących warsztaty rozwojowe, edukacyjne i prozdrowotne,	

Lp.	Nazwa projektu lub Nazwa działania / Rodzaj zadań albo kosztów	Budżet*
	• dostosowanie sali spotkań do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami oraz rozwój jej funkcji jako lokalnego centrum aktywności społecznej, • utworzenie ścieżki edukacyjnej prowadzącej do kapliczki św. Teresy przez istotne miejsca i obiekty z tablicami edukacyjnymi wyposażonymi w kody QR prezentujące walory przyrodnicze, zielarskie i kulturowe miejscowości, • renowację obiektów zabytkowych i miejsc ważnych historycznie ujętych na trasie ww. ścieżki, • montaż elektronicznego ekranu informacji lokalnej zintegrowanego z gminnym systemem komunikacji i aplikacją mobilną, • budowa ogólnodostępnej altany (wyposażonej w dostęp do WiFi, oświetlenie, elementy małej architektury i nasadzenia), • wykonanie murali przedstawiających historię, tradycje lub charakterystyczne symbole Żyrowej • rewitalizację terenu wokół stawu p-poż. poprzez uporządkowanie przestrzeni, wykonanie nowych nasadzeń, stworzenie miejsca wypoczynku oraz organizacji wydarzeń plenerowych, • organizację kina plenerowego, wydarzeń integracyjnych (kulturalno-sportowych), jubileuszy oraz przedsięwzięć realizowanych we współpracy z GOKSiR i lokalnymi organizacjami, • rozwój wolontariatu oraz działań angażujących mieszkańców różnych pokoleń, • opracowanie cyfrowej kroniki historii LKS Victoria Żyrowa, • utworzenie Punktu Informacji Turystycznej oraz lokalnego punktu koordynacji usług społecznych i wolontariatu na rzecz seniorów (pomoc sąsiedzka, działania aktywizujące, profilaktyka zdrowotna i wsparcie opiekunów osób starszych), • wyeksponowanie i rozwój zasobów Szkolnej Izby Regionalnej działającej od 1988 r. poprzez remont lokalu i ekspozycji, digitalizację wybranych zbiorów, organizację działań edukacyjnych oraz podjęcie starań o włączenie izby do sieci: Opolskie Izby Dziedzictwa Wsi	

* Przewidywany budżet wdrożenia projektu / zadania (PLN)

Wskazane wartości budżetów poszczególnych projektów mają charakter wyłącznie orientacyjny i zostały określone na potrzeby planowania strategicznego. Nie stanowią kosztorysów inwestorskich ani zobowiązania do realizacji przedsięwzięć w przedstawionym zakresie finansowym. Przed rozpoczęciem realizacji każdego projektu niezbędne jest każdorazowe przeprowadzenie aktualnej analizy rynku, rozpoznania cen czy nawet sporządzenie szczegółowych kosztorysów lub wycen, z uwzględnieniem obowiązujących cen rynkowych, zakresu rzeczowego oraz uwarunkowań prawnych i technicznych. Ostateczny zakres rzeczowy, harmonogram oraz wartość projektów będą uzależnione od wyników przeprowadzonej analizy, dostępności środków finansowych, możliwości pozyskania dofinansowania oraz decyzji właściwych organów i podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację.

Analizę możliwości realizacji projektów ujętych w Załączniku nr 1 w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2023-2027 Stowarzyszenia Kraina św. Anny przedstawia poniższa tabela. Wskazuje ona przyporządkowanie poszczególnych projektów do przedsięwzięć i zakresów wsparcia LSR, z uwzględnieniem możliwości etapowej realizacji projektów poprzez ich poszczególne komponenty (mikroinicjatywy). **Ostateczna możliwość realizacji projektów w ramach wskazanych zakresów wsparcia uzależniona będzie od harmonogramów naboru, warunków określonych w dokumentacji konkursowej i dostępności środków finansowych.**

Tabela: Przyporządkowanie projektów koncepcji „Inteligentnych wsi” Gminy Zdzeszowice” do celów, przedsięwzięć i zakresów wsparcia LSR 2023-2027 Stowarzyszenia Kraina św. Anny

Cel LSR	Przedsięwzięcie	Zakres wsparcia	Wskaźnik produktu	Nr projektu z koncepcji
C. 1 Tworzymy szeroką ofertę spędzania wolnego czasu	P. 1.1 Wspólne inicjatywy	Kształtowanie świadomości obywatelskiej (...) a także wzmacnianie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych	Liczba wspólnych operacji edukacyjnych, aktywizacyjnych dla seniorów lub ludzi młodych	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 13, 15, 16, 17
		Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi	Liczba wspólnych operacji w zakresie dziedzictwa kulturowego lub przyrodniczego	1, 2, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17
	P. 1.2 Nasza wieś – ekologia, kultura, dziedzictwo	Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi	Liczba operacji na rzecz edukacji lub ochrony środowiska i przyrody	1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 13, 14, 17
			Liczba wydarzeń przybliżających mieszkańcom dziedzictwo historyczne lub kulturowe wsi	1, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17
	P. 1.3 Smart Villages – opracowanie lub wdrożenie rozwiązań na poziomie lokalnym	Poprawa dostępu do usług dla lokalnych społeczności, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych	Liczba wdrożonych projektów z koncepcji inteligentnych wsi	1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17
	P. 1.4 Razem możemy więcej – wspieranie integracji	Kształtowanie świadomości obywatelskiej (...) a także wzmacnianie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych	Liczba operacji w zakresie wyrównywania szans osób w niekorzystnej sytuacji	1, 3, 4, 5, 6, 7, 13, 15, 17
C. 2 Tworzymy atrakcyjną przestrzeń	P. 2.1. Infrastruktura – ważna dla funkcji społecznych, zdrowotnych lub rekreacyjnych	Poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej	Liczba operacji polegających na zagospodarowaniu przestrzeni publicznych, w tym poprawie dostępu do małej infrastruktury	1, 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17
	P. 2.2 Śladami naszej przeszłości – kultura, zabytki, przyroda	Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego polskiej wsi	Liczba obiektów zabytkowych poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim	4, 7, 17
			Liczba obiektów przyrodniczych objętych wsparciem	2, 4, 5, 10, 13, 17
			Liczba utworzonych lub wyposażonych muzeów, izb pamięci, izb regionalnych i innych miejsc kultury	8, 11, 12, 15, 16, 17

ZASADY AKTUALIZACJI KONCEPCJI „INTELIĞENTNYCH WSI” GMINY ZDZIESZOWICE

Załącznik nr 1 do Konceptcji „Inteligentnych Wsi” Gminy Zdzeszowice zawiera wykaz projektów planowanych do realizacji i ma charakter operacyjny. Projekty ujęte w załączniku stanowią kompleksowe przedsięwzięcia odpowiadające na zdiagnozowane potrzeby obszaru. Każdy z nich obejmuje zestaw wzajemnie powiązanych działań (mikroinicjatyw), które mogą być realizowane jako jedno zintegrowane przedsięwzięcie lub etapowo – poprzez wdrażanie wybranych komponentów – w zależności od aktualnych potrzeb społeczności, dostępności środków finansowych oraz warunków programów wsparcia. Poszczególne działania mogą być realizowane samodzielnie lub w partnerstwie przez Gminę Zdzeszowice, organizacje pozarządowe, sołectwa, instytucje publiczne, przedsiębiorców oraz inne podmioty zaangażowane w rozwój obszaru.

Zmiany mające charakter operacyjny, które nie powodują zmiany wizji, celów strategicznych ani kierunków rozwoju Konceptcji, wprowadza Burmistrz Zdzeszowice w drodze zarządzenia, po zasięgnięciu opinii partnerów wdrażających lub na ich uzasadniony wniosek. Zmiany te nie wymagają ponownego przeprowadzania konsultacji społecznych ani aktualizacji całego dokumentu. Obejmują one w szczególności:

- aktualizację zakresów rzeczowych projektów i, jeśli dotyczy, aktualizację komponentów smart village,
- zmianę lub doprecyzowanie mikroinicjatyw,
- zmianę szacunkowych budżetów,
- aktualizację źródeł finansowania,
- zmianę harmonogramów realizacji,
- dostosowanie projektów do aktualnych zakresów wsparcia wynikających z Lokalnej Strategii Rozwoju oraz innych dokumentów programowych,
- zmianę podmiotów odpowiedzialnych za realizację lub partnerów projektu

- celem dostosowanie projektów do aktualnych potrzeb społeczności lokalnej, warunków naborów, obowiązujących dokumentów programowych oraz dostępnych źródeł finansowania, a także modyfikację sposobu realizacji przedsięwzięć, o ile pozostają one zgodne z wizją, celami strategicznymi i kierunkami rozwoju określonymi w Konceptcji.

Zmiany o charakterze strategicznym, obejmujące w szczególności:

- zmianę wizji,
- zmianę celów strategicznych,
- zmianę kierunków rozwoju,
- dodanie nowych projektów strategicznych,
- rezygnację z projektów strategicznych,
- zmiany wpływające na zakres terytorialny lub główne założenia dokumentu

- wymagają przeprowadzenia procesu partycypacyjnego z udziałem mieszkańców i partnerów oraz przyjęcia aktualizacji dokumentu w trybie właściwym dla jego uchwalenia.

Inicjatywę dotyczącą aktualizacji Konceptcji, wraz z uzasadnieniem potrzeby zmian, mogą zgłaszać Gmina Zdzeszowice, partnerzy uczestniczący we wdrażaniu Konceptcji, sołtysi, rady sołectkie, mieszkańcy oraz inne podmioty zaangażowane w rozwój obszaru. Każda propozycja podlega ocenie pod kątem zgodności z wizją, celami strategicznymi i kierunkami rozwoju oraz wpływu na realizację założeń Konceptcji. Przed wprowadzeniem zmian strategicznych przeprowadza się konsultacje społeczne z mieszkańcami i interesariuszami, w szczególności w formie otwartych spotkań, warsztatów, zebrań wiejskich, ankiet lub konsultacji elektronicznych. Po zakończeniu konsultacji zgłoszone uwagi podlegają analizie, a ich zasadność oceniona przez Gminę Zdzeszowice we współpracy z partnerami wdrażającymi koncepcję. Zmiany zostaną wprowadzone w formie zaktualizowanej wersji dokumentu, po ich zaakceptowaniu zgodnie z obowiązującymi procedurami.